

Jegyzőkönyv

a dunáninneni ref. ker. egyházkerület

1924. évi november hó 10-én

Rév-Komáromban

tartott

rendes üléséről.

Függelék:

A kerületi biróság ugyanitt november 10-én tartott ülésének jegyzőkönyve.

Kiadja:

a dunáninneni ref. egyházkerület

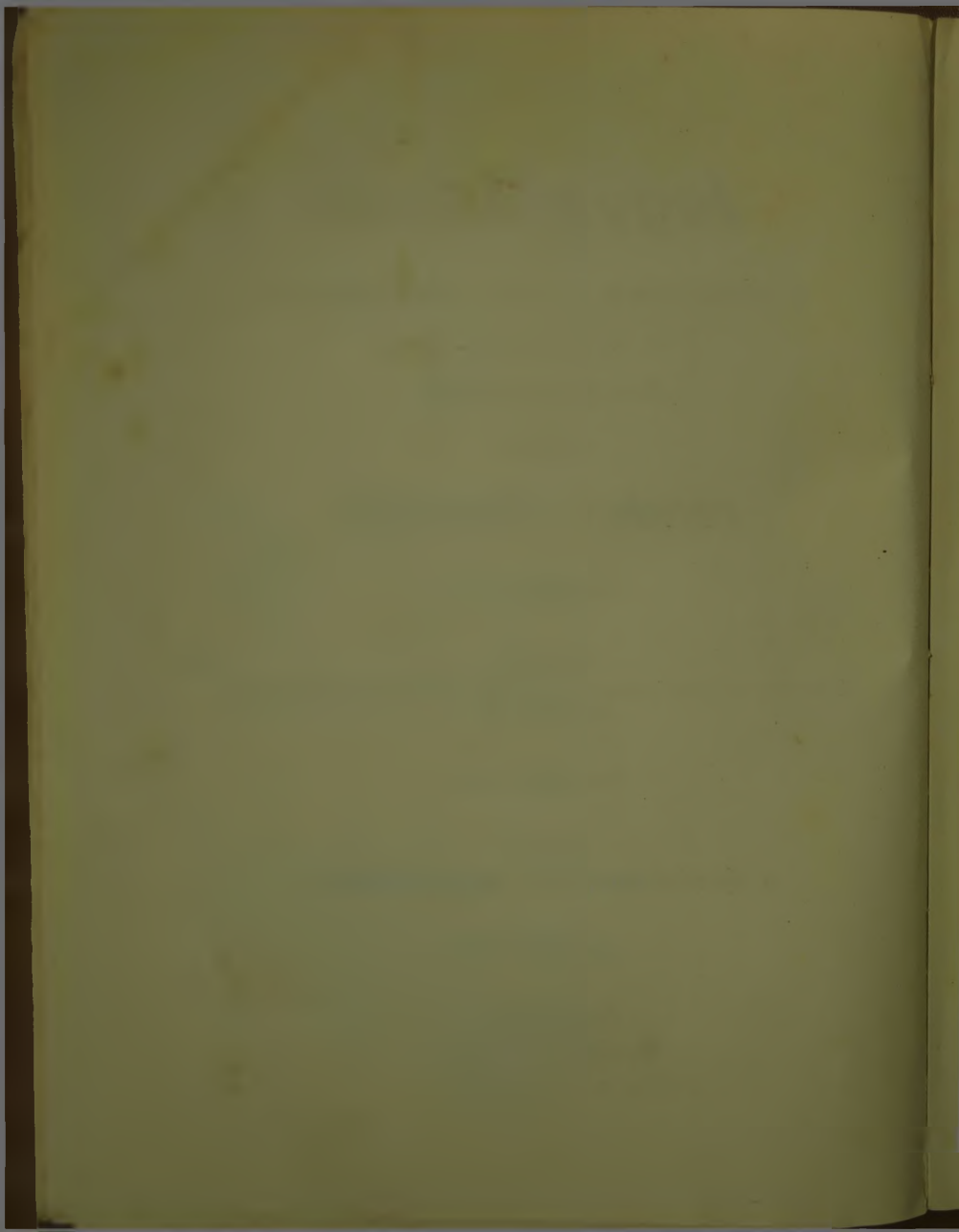

Összeállította:

Gyalókey László

e. k. e. főjegyző.

Jegyzőkönyv

mely felvétellett a dunáninneni református ker. egyházkerületnek 1924. évi november hó 10-én Rév-Komáromban tartott rendes közgyűléséről.

Jelen voltak: Mélt. Balogh Elemér püspök és inélt. Szilassy Béla e. ker. főgondnok urak kettős elnöklete alatt:

Gyalókey László egyházi, dr. Gaál Gyula világi főjegyzők;
Söröss Béla egyházi, dr. Kersék János világi aljegyzők.

A tanácsbirói karból: Bihary Kálmán, Akucs Lajos, Gálffy Géza, Mórocz Mihály, Tóth Kálmán egyházi, dr. Demény Gyula, dr. Mohácsy János, dr. Salamon Ferenc és Sütteő István világi tanácsbírák.

Nemes Kálmán ker. pénztárnok;

Schmiedt Imre számvevő;

Végh Kálmán püspöki titkár.

Az egyházmegyék részéről:

1. A barsi e. megyéből: Patay Károly esperes, dr. Kersék János e. megyei gondnok, Csekey Dávid, Czeglédy Pál egyházi, dr. Tóth Sándor világi képviselők.

2. A komáromi e. megyéből: Gyalókey László esperes, dr. Erdélyi Pál e. megyei gondnok, Csiba Imre, Soós Károly, Fekcs Sándor, Boross Kálmán egyházi, Fülöp Zsigmond, dr. Kenessey Kálmán és Nagy Nándor világi képviselők.

3. A tanítói kar képviselőiben: Kovács Alajos és Végh István tanítóképviselők.

mint a közgyűlés alkotó tagjai.

Ezeken kívül számosan a komáromi e. megye lelkesi karából, valamint a komáromi ref. egyház tagjai közül, mint érdeklődők.

Nem volt jelen az alkotó tagok közül s elmaradását nem is igazolta: Dr. Kiss Jenő komáromi világi képviselő.

Mely alkalommal:

1. Főt. Püspök Úr buzgó imában emelte a gyűlési tagok lelkét a kegyelem kiapadhatatlan forrása, az élő és örökkévaló Istennek felséges színe elé, kérve a közgyűlés működésére az Ő megáldó kegyelmét. Az ima elhangzása után főgondnok urunk, megállapítván az ülés határozatképességét, s a jegyzőkönyv hitelesítését az Elnökség részére tartván fenn, a szabályszerűen egybehívott közgyűlést megnyitja.

2. Főgondnok Úr a következő beszédet mondotta:

Főtiszteletű Egyh. Ker. Közgyűlés!

Kettős ünneplés után gyűltünk össze itt ma, hogy egyházunk ügyeivel foglalkozzunk. Az egyik ünnep a jövőnek szólott, egyházunk új munkásai avattattak fel magasztos hitűkre, hogy legyenek vezetői a vezetésre szorulóknak, erősítői a gyengéknek, vigasztalói a megszorodottaknak, ébresztői és ápolói a hitéletnek és szolgálói szegény, elhagyott magyar népünknek. Nemes és nehéz írsztség az, melyre elhivattak itt az őrhelyen a szlovenszki magyar ref. egyházban. Újból kell megalapozniok azt az egyházi életet, melynek egyedüli létalapja az Istenben vetett hit és rendületlen bizalom az Ő vezetésében. Az Ő áldása kísérje őket munkájukban, az Ő békessége segítse meg őket majdan nehézségeikben és erősítse őket azok leküzdésére.

Talán az Örök Gondviselés rendelése, hogy ugyanaznapra esett boldogult volt Püspökünk utolsó útjára való kísérése. Alig hegedt sebet tép fel a fájó emlékezés, hiszen vele temetjük azon nemzeti egységet, melyet 5-ik éve siratunk. Az ő erős lelke nem tudott belenyugodni elszakítatásunkba, nem tudott s nem akart rólunk lemondani soha. A magyar egységnek volt rendületlen bajnoka, ref. egyházunkban és erős egyénisége e kérdésben nem ismert megalkuvást. S bár néha nehéz helyzetbe sodort bennünket, kiket mindég magához tartozónak tekintett, mégis hálával emlékezünk erős vezetésére, mellyel a ref. egyházunk ügyeit előbbre vinni igyekezett. Az ő nagy energiája, erős szervező képessége, az egyház érdekében kifejtett lankadatlan buzgósága lebegjen példaképpen előttünk egyházunk építése idején. Hivatalbeli utóda Dr. Antal Géza dunántúli ref. püspök ur különös örömet szerzett nekünk azzal, hogy egyházkerületünk gyászünnepén, mint a mi elvá-

lasztott testvéreink első képviselője, hivatalosan is résztvett. Isten áldását kérjük arra a munkásságra, amelynek ez volt egyik kezdő lépése és azokra a testvérekre, akikkel bennünket a közös gyász egy újabb fájdalomban egyesített.

Ft. kgy. Régi kapcsolatainktól való elszakítatásunk után öt éve éljük kényszerű önállóságunkat. Az eddigi reménykedések, melyekkel egyházunk helyzetének jobbrafordulását rajtunk kívül álló tényezőktől vártuk, nem hozták meg a kívánt eredményeket. Csak azon téren látunk örvendetes előhaladást, hol a saját belső életünkben merítünk, hol az egyedüli igaz forráshoz fordulunk, ahol az egyház igaz hivatása, a lelki élet felbuzdítása és ébrentartása a legelső és legfontosabb szempont. Istennek hála, mind több és több hitéleti kérdés, a gyakorlati evangelizáció problémái foglalják el az érdeklődést, mind több és több lelkészi értekezlet foglalkozik ezen kérdésekkel, e tárgyú szakközlemények foglalják le azon teret egyházi sajtóinkban, melyet még a közelmúltban is nem az egyház beléletére vonatkozó közlemények uraltak. Gyülekezeti tagjaink a szlovenszkoí magyar ref. egyház egész területén meglepő összekötő kapcsolatra találtak a kárpátaljai egyházkerület püspökének szinte páratlan népszerűsége emelkedett lapja, a „Szeretet” által. Amikor e lelki támaszért e messzi vidékről köszönő szavunkat küldjük, hozzákapcsoljuk folyton növekvő sympathiánk kifejezését Bertók Béla püspök ur iránt, kinek egyházi autonómiánk és ebből eredő jogaink biztosításáért vívott küzdelmében, kitartást és erőt kérve, kívánjuk támogatni heroikus erőfeszítését.

Igaz lelki örömmel állapítom meg előhadásunkat ez egyedül célra vezető uton. Építésünkben keressük az egyetlen szilárd fundamentumot, az Ur Isten akaratának teljesítését, országának terjesztését saját népünk között és meg fogjuk találni a helyes eszközöket egyházunkat érdeklő minden kérdés megoldására. Ha népünk mindennapi életébe bele tudjuk vinni az igaz keresztyéni életet, ha látni fogja a szeretet és bölcsesség, az igaz lelki élet eme két jellemvonásának érvényesülését a mindennapi élet különféle problémáinak megoldásánál s a keresztyéni szolgálat mindenkoron rendelkezésére fog állani, akkor nem fog kelleni kifelé tekintetünk, ha egyházi intézmények felállítására gondolunk.

Mert ma még csak ott állunk, hogy intézményeket szeretnénk felállítani és nézünk jobbra, nézünk balra, hogy honnan vegyük hozzá az anyagi alapot. Külföldi hittestvéreinktől várni akkor, midőn saját áldozatkészségünket még csak próbára

tenni sem kíséreljük meg, holott arra biztató jelek mutatkoznak, hiába való kishitűség, mely eredményre nem vezethet, hiszen a külföld is csak oda juttat, hol már erőfeszítést lát. A külföld anyagi és erkölcsi támogatásának sokat ígérő bizonyosságai jártak nálunk a skót szabadegyház moderatorának Cairus úrnak és dr. Webster úrnak személyében, akik így tették eltörölhetetlen emléküvé azt a historiai időpontot, melyben a skót szabad egyház feje első ízben tett hivatalos minőségében látogatást a continensen. Más oldalról a kormányzatra bizni, hogy nekünk lelkészsképzőt állítson fel, a legteljesebb feladása volna azon törekvésünknek, hogy lelki függetlenségünket megtartsuk. Az a tilalomfa, amit a kormány a teológiánk céljaira való gyűjtésünk elé állított, csak ideig-óráig állhat azon az úton, mely őserők forrásához vezet. Vajjon a magyar ref. egyház története nem arra tanít-e bennünket, hogy csak akkor virágzotti igazán, midőn a saját erejére támaszkodott és hogy soha semmiféle külső támogatásban sem volt része! Miért várjunk tehát ma mástól és miért ne szervezzük meg saját társadalmunkat oly módon, hogy szükségleteink fedezésére is itt találjuk meg az alapot. Azt hiszem a szlovénzkői és ruszinszkói magyar ref. egyház és hivei olyan tekintélyes anyagi erőt képviselnek, hogy ennek céltudatos megszervezésével találhatnánk meg azon forrásokat, melyeket eddig másfelé kerestünk. Nem akarok a részletekbe bocsátkozni, csak kiemelni kívánom, hogy nem adózásra vagy új adórendszer kidolgozására gondolok, hanem az összes gazdasági erők egyesítésére. a szertefolyó forrásvizek egybevezetésére egy nagy folyamba, mely oly terhek elhordozására és oly erő kifejtésére képes, mit a külön-külön folyó vízerecskék gyenge erejétől nem várhatunk.

Nem térhetünk, ki annak megállapítása elől, hogy azon kort, melyben élünk, a gazdasági erők kíméletlen harca jellemzi s azon társadalom vagy közület, mely e harcban saját erejét nem szervezi, idegen erők játékának van odavetve. Csak az a szervezet őrizheti meg függetlenségét s élhet ideális hivatásának, mely ezen gazdasági küzdelmekre kellő figyelmet fordít. Egyházunk is csak úgy teljesítheti magyar népünk között misszióját, ha a lelki élet kérdései mellett a hivek gazdasági életviszonyait is tanulmány tárgyává teszi, a hivek gazdasági előmenetelét és anyagi boldogulásának előmozdítását hathatósan munkálja. És itt igen nagy felelősség hárul egyházunk vezetőire, mert nagy tapintattal, nagy szeretettel és önzetlenséggel kell nagy tudás! párosítaniok, nehogy félre-

értéseket és bizalmatlanságot váltsion ki működésük s ezáltal épen nem kívánatos eredményt érjenek el, mely az egyházak belbékéjét is veszélyeztetheti. Nem könnyű feladat elé állít korunk, hiszen többé-kevésbé hiányzik a kellő előképzettségünk e téren, de ha szembe nem nézünk a nehézségekkel s nem igyekszünk azokkal megküzdeni, ha a gazdasági harcok tombolásában félrevonulunk s hiveink mellé ezen nagy küzdelmükben támaszul oda nem állunk, azt hiszem — nem teljesítjük jól hivatásunkat. — Egyházunknak anyagi eszközökben való szükölködése nem kis mértékben származik onnan, hogy hiveinek gazdasági nevelésére kellő gondot nem fordított s így a hivek anyagi ereje kicsiny lévén, az egyház anyagi előfeltételeit nem is szolgáltathatták elégséges mértékben.

Ft. Ek. Magyar ref. egyházunk előhaladását, virágzását attól várom, hogy kellő összhangban tudja szolgálni hiveinek ugy lelki szükségletét, mint anyagi boldogulásának ügyét. Ha megtaláljuk Isten segedelmével a helyes utat, akkor nem fog kelleni aggodalmasan gondolni azon törekvések felé, melyek az egyház és állam szétválásztására irányulnak. Sőt bátran, felkészülten várhatjuk azon idők eljövetelét, midőn az állam teljesen leveszi rólunk kezét, hiszen csak teherlő fogunk szabadulni s teljes szabadsággal élhetünk egyház és nemzet-építő hivatásunknak. Egyházunk újolagos megszervezésénél nagy, de nehéz munka vár lelkészeinkre, kiknek valóságos apostoli tevékenységre kell felkészülniök akkor, midőn a hatalom részéről még mindég üldöztetéseknek vannak kitéve.

Nem tudom van-e még másik országa a művelt világnak, amelyikben az Isten országa munkásait az egész világnak szemet szűrő illetőségi kérdésekkel háborgatják.

Az Ur Isten áldó lelke vezesse lelkészeinket nehéz helyzetekben, hogy láthassák működésük gyümölcsseit azon megbecsülésben, melyet hiveik lelke feléjük áraszt

Egyházkerületünk nagyobbik megyéje a nagy feladatokkal járó esperesi tisztre megválasztott Gyalóky László esperes urat e minőségben most küldi először kerületünk gyűlésére. Ő mint kerületünk főjegyzője kezdettől eredményesen értékesítette közöttünk Istentől nyert képességeit, legyen most áldás a komáromi egyházmegye élén. Ezek előrebocsájtása után szeretettel üdvözlölvén az ek. megjelent alkotó tagjait, a gyűlést megnyitom

A gondolatokban gazdag s az egyházépítő munka helyes folytatására irányító elveket tartalmazó szép beszédei a közgyűlés tagjai áhílatos figyelemmel hall-

gatták s benne gyönyörködtek s egyértelemmel elhatározottak, hogy minden időknek tanuságára és okulására a beszéd egész terjedelmében a jelen ülés jegyzőkönyvébe felvéteessék.

3. Dr. Gaál Gyula a komáromi ref. egyház főgondnoka, azon alkalomból, hogy az átalakulás óta első ízben szerencsétlenül a kerületi gyűlés a komáromi egyházat azzal, hogy évi rendes közgyűlését ennek kebelében tartja meg: meleg szavakkal üdvözli a dunáninenni ref. egyházkerület közgyűlését s kiemelve azt, hogy az a terem, melyben a közgyűlés tartatik, nagy idők és események színhelye volt az elmúlt időkben, hogy azon dicső elődök, akiknek arcképei díszítik a terem falait s néznek alá a mostani gyűlésre, egyházunk iránti igaz szeretetből folyó apostoli buzgósággal építették szent honunk falait, példát mutatva a hasznos munkára minékünk is: óhajta, hogy jelen gyűlésünk eme dicsők nyomdokaiba lépve, munkálja anyaszentegyházunk igaz javát, a multak iránti szeretettel s a jobb jövőbe vetett tántoríthatatlan reménységgel.

Az üdvözlő szavakat a közgyűlés hálás köszönettel tudomásul vette.

4. A barsi e. megye jelenti, hogy a megüresült e. megyei gondnoki állásra az egyházak egyértelműleg Dr. Kersék János ügyvéd, lévai lakos, ker. aljegyző és tanácsbíró urat, egyházi és közéletünk eme jeles férfiát választották meg, ki állásába már be is iktattatott és megerősített.

A közgyűlés igaz lelki örömmel vesz részt a barsi e. megye örömeiben, hogy vezérlő áilásai egyikére az arra legméltóbb egyént találta és nyerhette meg. Az új Gondnok Urat magas méltóságában szívélyesen üdvözli s hasznos munkálkodása elé egyházi közügyeink terén a legszebb reménységekkel tekint.

5. Dr. Kersék János úrnak e. megyei gondnokká választása folytán az egyházkerületen egy világi tanácsbírói állás megüresedvén, a világi aljegyzői állásról pedig ő maga a bizalmat megköszönve lemondván:

A Ker. Elnökség felkéretik, hogy ezen két állásra a szavazást elrendelni sziveskedjék. Amennyiben az első szavazás eredményre nem vezetne, úgy a pót-szavazást is sziveskedjék az Elnökség lefolytatatni,

oly időben, hogy az állások a jövő ker. közgyűlésre már betöltve legyenek.

6. Az Elnökség javaslatára, mint leginkább megközelíthető központi hely s mint a püspöki hivatal székhelye is a jövő évi kerületi gyűlés helyéül Pozsony állapított meg.

7. Olvasatott a konvent 1924. évi január hó 8-án tartott ülése jegyzőkönyvének 8. pontja alá foglalt határozat kivonata, melyben a konvent az iránt keresi meg a kerületet, hogy miután a konvent három éves cyklusa lejárt: új konventi tagokat válasszon. És pedig az idézett pontban foglalt megállapítás szerint két lelkészi és két világi rendes-, két lelkészi és két világi pót- s végül egy tanítói rendes és egy pót tanítói képviselőt. Ezeknek szolgálati idejük 1925 évi január hó 1-vel kezdődik és három évig tart.

A ker. közgyűlés az Elnökség felhívására egyhangulag megválasztotta:

a) rendes tagokul: Patay Károly és Söröss Béla egyházi, Dr. Erdélyi Pál és Dr. Kersék János világi részről,

b) póttagokul: Gállfy Géza és Soós Károly egyházi, Schmiedt Imre és Dr. Kenessey Kálmán világi részről,

c) rendes tanító képviselőül: Kovács Alajos, pótképviselőül Végh István urakat.

Miről a Konventi Elnökség kivonattal értesítettik.

8. Olvasatott a szavazatbontó bizottság jegyzőkönyve a lemondás folytán megüresült egyházi és az eltávozás folytán megüresült világi kerületi tanácsbírói állásokra elrendelt szavazás folytán beadott szavazatok összeszámlálásának eredményéről.

Mely szerint beadatott a barsi e. megyéből a szavazatra jogosult és kötelezett 31 anyaegyház részéről Losonc kettős szavazatával 28 szavazat. Mind érvényesnek találtatott.

A komáromi e. megyéből pedig 47 anyaegyház részéről. Komárom hármas és Farkasd kettős szavazatával összesen 50 szavazat, mely mind érvényesnek találtatott.

Igy a két egyházmegyéből beadatott összesen 78 érvényes szavazat, melyből nyertek:

a) az egyházi tanácsbírói állásnál:

1. nt. Tóth Kálmán deákii lelkész úr	77 szavazatot,
2. tisz. Czeglédy Pál	1 ..

Összesen 78 szavazat.

b) A vil. tan birói állásnál:		
1. tek.	Dr. Demény Gyula úr	73 szavazatot,
2. "	Dr. Csorba István úr	1 " "
3. "	Schmiedt Imre úr	2 " "
4. "	Dr. Kenessey Kálmán úr	1 " "
5. "	Dr. Lénárth Ákos úr	1 " "
		Összesen 78 szavazat,

Nem szavaztak a barsi e. megyéből Alsófegyvernek, Bajka, Farnad, Nagysalló, Újbars és Ruttká.

Ezek szerint a szavazatok általános nagy többségét az egyházi tan birói állásnál nt. Tóth Kálmán deákii lelkész úr, a világi tan birói állásnál pedig Dr. Demény Gyula úr nyerték el, s így egyházkerületünk törvényesen megválasztott tanácsbiráinak kijelentendők

A Közgyűlés nt. Tóth Kálmán urat ker. egyházi, tek. Dr. Demény Gyula urat pedig ker. világi tanácsbiráknak jelenii ki. őket állásukban megerősíti, tőlük a törvényben megkivánt esküt kiveszi, s működésükre Isten áldását kéri.

A nem szavazott egyházak közül: Bajka, Újbars, Ruttká és Farnad mulasztásukat időközben igazolván, a birság alól felmentetnek. Alsófegyvernek és Nagysalló pedig 10—10 korona birságban elmarasztalhatnak s ezek behajtására barsi esperes úr felkéretik.

9. A komáromi e. megye jegyzőkönyvi kivonathban jelenti, hogy kerületi képviselőinek megbízatása a folyó év végével lejárván: az 1925—1926—1927 évekre megválasztattak tiikos szavazás útján:

a) egyházi rendes képviselőkül: Csiba Imre, Soós Károly, Sándor Benő és Boross Kálmán, pótképviselőkül: Rácz Elemér, Takács Sándor. Tóth Kálmán és Beke Kálmán lelkészek.

b) világi rendes képviselőkül: Fülöp Zsigmond, Dr. Kenessey Kálmán, Dr. Kiss Jenő és Nagy Nándor, pótképviselőkül: Gyalóokay Miklós, Schmiedt Imre, Zsindely Ferenc és Forray Béla urak.

Tudomásul szolgál s egyházi főjegyző figyelmébe ajánltatik.

10. A barsi e. megye közgyűlése aziránt keresi meg a ker. közgyűlést, hogy amint az 1921-ik évben is történt, az esperesek fizetése az e. kerületi pénztárból utaltassék ki 1922-re

is és ne képezze az egyházmegyék részére kiutalt államsegély terhét.

Miután az államsegély az utóbbi két évben mindig kisebb és kisebb összegre szállt le s a f. évben pedig még nem is adatott, a közgyűlés a kerület sok egyéb szükségleteire tekintettel külön nem honorálhatja az Espereseket, hanem kénytelen azoknak díjazását az e. megyék jutalékába tudni be.

11. Olvastatott a barsi ref. e. megye 1923. évi aug. 21-én tartott közgyűlése jegyzőkönyvének szám nélküli azon pontja, melyben

a) azért keresi meg a ker. közgyűlést, hogy a felső-zecsei, nagy- és kiskálnai és nagyodi ref. egyházaknak a háborúban szenvedett és szakértőileg felbecsült tetemes káráért járó kártérítést a magas konvent útján az államkormánytól kieszaközölni sziveskedjék,

b) továbbá azért, hogy az elmaradt államsegélyek kiutalása iránt az egyházi felsőbbtség még egyszer és utoljára keresse meg a slovenskói teljhatalmú miniszteriumot, illetve ennek útján az államkormányt, — hogy ne engedje ezen ügyet a bíróság elé vinni, hanem jogos, törvényes és igazságos igényeinket a saját hatáskörében elégitse ki.

c) végül felkéri főt. Püspök urat, hogy a zólyomi lelkész elutasított kongrua ügyében a teljhatalmú miniszter úrnál közbenjárni sziveskedjék.

A két első pont alá foglalt kérés a főt. Konvent-re pártolólag felterjesztetik; a zólyomi lelkész ügyében való közbejárásra pedig Püspök úr felkératik.

12. Olvastatott a barsi e. megye 1923. évi november hó 6-án tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 11. pontja, melyben az alsó-gegyverneki kántortanító javadalmi jegyzőkönyvének azon értelmezése ellen emel panaszt, hogy az összes fizetés, mint „elválaszthatatlan” levén abban felvéve, az államkormány által mind tanítói javadalomnak minősített s a tanító államsegélye ebből kifolyólag állapított meg, holott a díjlevél szerint évszázadok óta az egyháznak kántortanítója volt és van s e szerint a fizetésnek legalább fele kántorinak lett volna felveendő s a tanító fizetés kiegészítési államsegélye a szerint lett volna kiutalványozandó.

Természetes dolog tehát, hogy ennek folytán a tanító javadalmában rövidséget szenvedett

A javadalmi jegyzőkönyvek kiigazítása, vagy újból leendő fölvétele iránti intézkedések tárgyában

eljárni a régi gyakorlat szerint a járási főnökség jogosult. Keresse meg az egyház Presbytériuma ez ügyben első sorban azt s ha nem intézkedne, a zsupáni hivatalt, csak ha kedvező eredményt sehöl sem érne el, forduljon a ker. közgyűlés elé kérelmével.

13. Olvastatott a barsi e. m. 1923. évi november hó 27-én tartott közgyűlésének b) pont alatt a református tanítóképző intézet felállítására tárgyában hozott s pártolás céljából a kerület és innét a konventre felküldeni kért javaslata, mely szerint a kicsinyek gondozásának, kálvinista magyarságunk megtartásának, egyházunk ősi tradícióinak, az utódokat is alkotásra, tevékenységre serkentő felelősségnek teljes súlyát érezve s látva másrésről azt, hogy egyre fogyó tanítókink fokozódó hiánya miatt iskoláinkat halálos veszély fenyegeti s most, bizony már a 12-ik órában kimondja egy ref. tanítóképző intézet felállításának szükségességét s annak létesítését magára vállalja s a maga neve alatt felállítja.

Helyüül a kulturális tekintetben legszebb multtal bíró hegyen épült várost, Losoncot, illetve az itt példás buzgósággal tündöklő ref. egyházat jelöli ki.

Az intézet kezdő és legnélkülözhetlenebb kiadásainak, berendezéseinek fedezésére az e. m. a saját köréből százezer koronát ajánl fel, melynek fedezete gyanánt minden az e. megye gyülekezeteiben levő lélekre egyénenként 5 koronát vetne ki, mely 22 ezer lélek után a fent megajánlott összeget bőven fedezi. Ezen kivetést az egyházak előteremthetik, részint önkéntes ajánlatok, részint műkedvelői előadások jövedelméből s amennyiben ez elég nem lenne $\frac{2}{3}$ -ad részben egyenes állami adó, $\frac{1}{3}$ -ad részben személyi adó címen történő kivetésből.

Az évi fentartásra, tanárok, személyzet javadalmazására, segélyekre, dologi kiadások fedezésére, felajánl és kötelezőleg elfogad minden kötelekébe tartozó lélek után 1 kg búzát, ami az egyházak előjáróira, tisztviselőire kivetendő 3 kg többlettel, mintegy 250 q-nak felelne meg.

Az intézet első évfolyamának megnyitási ideje gyanánt, ha, amit biztosan remél, Losonc kedvező választ ad, 1924. év szeptember 1-ét állapítja meg.

Már most kijelenti, hogy bár az intézet református felekezeti leendő, szeretettel fogad be vallásra és nemzetiségre való tekintet nélkül minden növendéket falai közé, mint szinte azt is, hogy szíves készséggel támogat minden más kultur-

intézményt, amely e helyen létesítettik,

Az Esperes elnöklete alatt a losonci egyház két képviselője bevonásával egy tíz tagból álló bizottságot küld ki a közgyűlés, melynek kötelessége leendő a tervezet megalkotását keresztülvinni, a fenti hozzájárulások beszédését biztosítani, szélesebbkörű propagandát, a társadalom érdeklődését felkelteni s áldozatkészségét igénybevenni s mindenek fölött az állami kormányhatósági engedélyt kieszközölni s megfelelő államsegély megszerzése érdekében a szükséges lépéseket megtenni.

Végül kéri a többi e. megyék hasonló mértékű hozzájárulását az évi fenntartási költségekhez, a kerület és a konvent hathatós pártfogását, kijelentvén, hogy az intézetet bármikor kész lesz a konventnak átadni, rendelkezésére bocsátani.

Az e. ker. közgyűlés elismeréssel és köszönettel emlékezik meg a nt. barsi e. megye vezetőségének és egész közönségének emelkedett gondolkodású lélekre, apostoli buzgóságra, egyházszeretetre, fajunk és nyelvünk fentmaradása és biztosítására irányuló nemes fáradozásáról és áldozatkész tevékenységéről.

A tervezethez való hozzájárulásra a másik egyházmegyéjét, a komáromit is felhívja s ecélből a határozatot hozzá leteszi.

Együttal jelen határozatával megkeresi a konventet, hogy ezen égetően szükséges és napról-napra nélkülözhetetlenebb intézmény minél előbb leendő életrehívása iránt a kellő és szükséges lépéseket minden irányban megtenni sziveskedjék.

14. Olvastatott az egyet. konvent 1924 évi január hó 8-án tartott ülése j.-könyvének 20. pontja, melyben az országos közalapnak 1924 január 1-vel való életbeléptetését, a kezelési szabályok megalkotását jelenti s a kerületet a végrehajtó-bizottság tagjainak megválasztására hívja fel.

Miután a lévai zsinat által alkotott törvények még mindezeideig nincsenek szentesítéssel ellátva, amelyek alapján lenne az új közalapi kivetés eszközölhető. — s mivel ez év már nagy hamarsággal le is jár s így a járuléktöbblet már be sem szedhető, ahol 40 fillérrel kivetve nem lett, — tiszteletteljesen megkeresi kerületünk a magas konventet aziránt, hogy a felállítás időhatárát 1925. évi január 1-re halassza el, hogy a leszámolás az egyházmegyékkel simán folyhassék le.

Mivel pedig a végrehajtó-bizottság tagjainak száma sem a fentidézett 20-ik pontban, sem a kezelési szabályokban meghatározva nincs, a közgyűlés a választást nem ejhette meg, hanem kéri az egyet. konventet, szíveskedjék a számot, ami mindegyik egyh. kerületre esik, megállapítani s velünk közölni, hogy a rendeletnek eleget tehessünk.

A kerület képviselétével addig is, vagyis egy évre: az Elnökség bizatik meg, illetve kéretik fel.

15. Olvastatott az egyet. konvent Elnökségének megkeresése aziránt, hogy az 1923. és 1924. évi konv. jegyzőkönyvek árának az egyes egyházaktól való beszédése, illetve az e. megyék közpénztárai által leendő befizettetése iránt a kerület intézkedjék.

Az évi díj 10—10 korona s azért nehezül az egyházakra ezidőszerint, mivel az államsegély nagymérvű leszállítása ezt elkerülhetetlenné tette. De ha a viszonyok javulnak, az egyházak ezen teher alól mentesítve lesznek.

A kerületi-közgyűlés meghajolva a kényszer előtt: felhívja az e. megyéket, hogy a kívánt összeget, egyházanként két évre 20 koronát, közpénztáraikból küldjék be a konventi irodának Rimaszombatba.

16. A püspöki jelentésből értesült a ker. közgyűlés arról, hogy Slovenskó tejhatalmu Minisztere nagymélt. Kállay József úr két polgári községben, úgymint Búcsón és Ollétejedén, tűzkárt szenvedett lakosságnak, mely túlnyomóan református ker. egyházunk hívei közé tartozik, jelentékeny összegeket és pedig a búcsi lakosok részére 41500 Kor-t az ollettejedieknek pedig 11000 korona segélyt utalt ki szenvedett káraik megléiritése céljából.

Minden jó cselekedet elsősorban és főképpen önmagában hordja ugyan jutalmát, de a megsegített hálás emberi szívnek is jólesik, ha hálás szive érzelmeinek elismerő és köszönő szavakban kifejezést adhat.

Ez indokból a kerületi közgyűlés is kedves kötelességének ismeri azt, hogy a kegyelmes Teljhatalmu Miniszter úrnak ezen fenkölt lélekre, nemes gondolkozásmódra és könyörülő szivre mutató cselekményeért a leghálásabb köszönetének adjon kifejezést, úgy a megsegítettek, mint a közgyűlésünk részéről, azzal, hogy ezen impozáns adomány minden idők emlékezetére jegyzőkönyvünkben megörökíttessék s

arra a jószágos szivre, aki meghallotta a hajlékok üszkös romjain jajgatók kétségbeesett panaszos kiáltásait jó Istenünk legszentebb áldásait kéri...

17. A számvevőség jelenti, hogy az 1923. évi júniusi ker. közgyűlés idejétől a mai napig vezetett kerületi számadásokat megvizsgálta. Ezen vizsgálat eredményeképp megállapította, hogy a számadás 15515 K. 58 fillér látszólagos pénztári maradvánnyal zárult. A készpénzmaradvány azért látszólagos, mivel sem a Püspök úr évi tiszteletdíja, sem a püspöki titkár fizetése nem lett kifizetve.

Indítványozza a számvevőség, hogy a mostani kerületi számadás vezetessék folytatólagosan a t. év végéig, akkor a számadás zárassék le s 1925 január 1-től kezdődőleg, nem úgy mint eddig, egyik ker. gyűlés idejétől a másikig, hanem a polgári év szerint vezetessék.

Indítványozza a számvevőség, hogy az egyházkerületi Elnökség szólítsa fel a „Duna” biztosító társaságot arra, hogy a vele kötött szerződés értelmében a kerületi egyházai részéről hozzá befolyt díjakról szabályszerűleg számoljon el s az ellenőrzés lehetősége szempontjából a lelkészi hivatalok küldjenek kimutatást a számvevőségnek az egyházak kezeltéből beküldött összes díjakról.

A számvevőség jelentése alapján elhatározza a ker. közgyűlés, hogy:

a) A ker. közpénztár számadásai a polgári év szerint legyenek ezentúl vezetve. Ehhez képest a f. évi számadások a jelen év december 31-én zárandók le s addig a kiadások az ezen évre készített és jóváhagyott költségvetés szerint eszközöndők.

b) Főt. Püspök úr eddig megállapított tiszteletdíját, mint szinté a püspöki Titkár fizetését az 1924. év végéig az 1923. évre megállapított költségvetés összegében rendeli kifizetettini a közgyűlés s ezek teljes összegében leendő kiszolgáltatásáért anyagi felelősséget vállal s a tartozás részbeni fedezésére a ker. pénztárban levő készpénzt, mint pénztári maradványt, összesen 15515 K. 58 f-t, Püspök úr kezéhez jelen határozattal kiutalja s annak kifizetését elrendeli.

c) Utasítja a pénzügyi bizottságot, hogy az 1925. évre, a számbavehető jövedelmi források figyelembe vételével, készítsen egy reális költségvetést s az összes tiszteletdíjakat az eredményhez, illetve a bevételhez mérten állapítsa meg. A pénztárt pedig utasítja

arra, hogy a költségvetés elkészülte előtt az 1925 évre tiszteletdíjak címén fizetést ne teljesítsen.

d) A Duna bizt. társaságot a szerződés értelmében való leszámolás mielőbbi teljesítésére a ker. Elnökség által felhivatni kéri, a lelkészeket pedig utasítja, hogy a befizetett díjakról való kimutatásokat minden év január havában, a ker. számvevőséghez terjesszék be.

18. Olvastatott a ker. tanügyi bizottság jelentése és javaslatai, amint következik:

I.

A dunai református Egyházkerület tanügyi-bizottsága előadójának jelentése az 1923-24. isk. évről.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Református egyházunknak minden időben főbüszkesége volt az iskola, melynek felállítását, fenntartását és fejlesztését egyik legszebb feladatának tekintette s érte kész volt a legnagyobb áldozatokra is. És ezek az áldozatok bőven kamatoztak, mert neveltek az egyháznak hitben buzgó, cselekedetekben áldozatkész tagokat. Örkdött is féltékenyen a veteményes kertek fölött állandóan.

É tisztelettel teljesítik az egyházi hatóságok ma is, arra hivatott szerveik útján évenként meglátogatják az iskolákat, megvizsgálják annak úgy külső, mint belső képét.

E látogatások alkalmával míg egyrészt örömmel állapíthatjuk meg a szellemiek terén való előhaladást, másrészt fájó szívvel látjuk, hogy iskoláink anyagi fejlesztését nagyban gátolják az áldatlan gazdasági állapotok.

A mérhetetlen drágaság és a rossz kereseti viszonyok bénítólag hatnak rá.

Felszereléseit illetőleg nem tud lépést tartani az állami és községi iskolákkal, bár a lelkes tanerők tábora igyekszik pótolni azt mindenképen és pedig oly sikerrel, hogy egyik tanügyi bizottsági elnök évi jelentését azzal kezdi: „Az eredmény szinte meglepő“.

Pedig a református tanitóság vállain a teher megkétszereződött. Az állami tanterv keretében nagyobb óraszámot kíván az államnyelv, torna, kézimunka, rajz és polgári neveléstan tanítása, míg a hittanra heti két óra marad.

Ha ezekhez hozzávesszük az adminisztrációt, szinte csodálatos kell tekintenünk az osztatlan iskolák száralomra méltó munkásaira, akik a továbbképzők vezetésére, szindarabok és énekkarok be-

tanítására az éjszakának nyugalomra rendelt óráiból áldoznak.

Hogy mégis szép eredményt tudnak tanítóink felmutatni, minek következtében egyrészt a világi hatóság meglepedését, másrészt az egyházi hatóság elismerését vívják ki maguknak, szűli ezt az a körülmény, hogy az Állammal szemben híven elvégzik kötelességüket, az Egyházzal szemben pedig vallják és követik: „Isten félelme a bölcsesség kezdete!”

Adja Isten, hogy a református iskolák anyagiakban és szellemiekben megerősödve újra elfoglalhassák azt a helyet, melyet a multban betöltöttek, mikor a józan okosság első zászlóvivői voltak.

Ám fájdalom járja át szivünket, ha arra gondolunk, hogy azok, kik kétszeres munka terhét becsülettel hordozzák vállaikon, kétséggel tekintenek a holnap elé.

A nem állami tanítószolgálat fizetése nagy részét pótlékok címén kapja, mely csak időről-időre van számára megszavazva s mely nyugdíjba be nem számítható.

A nyugdíjasok, elesett özvegyek, gyámoltalan árvák nevetségesen csekély filléreket kapnak.

A tanítóhiányon, különösen a református férfitanítóhiányon egyáltalán nem fog változtatni a legutóbb felállított akadémia, melynek 17 növendéke közül, azt hiszem, egy sem fogja tudni elvégezni a kántori szolgálatot. Épen azért kétszeresen fájó érzést váltott ki a kormány legújabb rendelete, mellyel a tanítóképző javára megindított gyűjtést betiltotta.

Megoldásra vár az igazgató-tanítószolgálat, valamint a június havi tanítás kérdése, az osztatlan iskolák megszüntetése, a kántor képzése.

A vallástanítási tanterv és tankönyvhiányt a komáromi egyházmegye főtiszteletű Esperesének kezdeményezésére igyekeztünk megszüntetni.

Az illetőség és állampolgárság ügyét remélhetőleg a közeljövőben véglegesen rendezni fogják úgy a diplomáciai tárgyalások, mint e tárgyban a nemzetgyűlés elé terjesztésre váró törvényjavaslat.

Iskoláink beléletére vonatkozólag az egyházmegyék jelentései a következők:

A barsi egyházmegyében az oktatás zavartalan lefolyású volt, az iskolák nívója emelkedőben. Be lett vezetve a VII-ik osztály. Az osztályokban rend és tisztaság van. Két helyen (Pozbán és Zselizen) túlszűfoltak az iskolák, egy helyen (Garamvezekényen) nem megfelelő a tanterem.

A komáromi egyházmegyében az iskolai oktatás elismerésméltó dicséretes eredménnyel járt. Egy helyen (Réte) a tanító illetőségének hiánya, két helyen (Csúz és Csehi) tanítóhiány következtében szünetelt a tanítás. A VII-ik osztály nagyobbára csak a csalóközi iskolákban lett bevezetve.

Illetőség hiányában 4 férfi és 4 nőtanítót mentettek fel a tanítás alól.

A népiskolák táblás kimutatása a következő adatokat tartalmazza:

A reform. mindennapi tankötelesek száma összesen	6604
Ezek közül a saját iskolánkba jártak száma összesen	6461
Középiskolába jár:	
Nem járt iskolába:	
Ismétlő tankötelesek:	
Ebből ismétlő iskolába járt.	
Középiskolába járt:	
Nem járt iskolába:	
Másvállású járt hozzánk: Római és görögkath.	
Ag. evangélikus	
Baptista	
Izraelita	
A másvallású tanulók összes száma:	
Működött férfitanító	98
nőtanító	33
<hr/>	
Összesen:	131
rendes	
ideiglenes	
Tanítói fizetés az egyháztól:	
" " " államtól:	
" " " a községtől:	
Tanítói lakás jó:	
" " rossz:	
A tantermek száma	137
megfelelő	
nem megfelelő	
A felszerelés teljes	
" " hiányos	
Az előhaladás kitünő	
dicséretes	
jó	
elég	
gyenge	
Mulasztott félnapok száma:	
igazolt	80.732
igazolatlan	28.793
<hr/>	
Összesen:	109.525

Az iskola fenntartására fordított összeg	K 577.693
Könyvtári kötetek, tanítói	
ifjúsági	
A lefolyt évben hány iskola lett szervezve?	Egy sem.
Hány iskola adatott át az államnak? községnek?	
Mennyi az átadott iskolai vagyon?	
Mennyi az anya- és leányegyházakban az állami iskola?	6
a községi	5
a társulati	
Hány fiúiskola van az egyházkerületben	
leányiskola	
vegyes	
A tanítás nyelve hány iskolában szlovák?	
" " " " " magyar?	mind.
" " " " " szlovák-magyar?	
Hány iskolában szünetelt a tanítás? 2-ben (Csúz és Csehi).	
Mi okból?	tanítóhiány miatt.
Hány tanítói állás van üresedésben?	6

Az adatok hiányosságának oka az a körülmény, hogy a komáromi egyh. tanügyi biz. elnöke a konventtől nem kapta meg a táblás kimutatást, ekkor már az iskolák meg voltak vizsgálva.

Határozati javaslat:

Az egyházkerületi közgyűlés a népiskolai tanügybizottság által előterjesztett jelentést tudomásul veszi s annak részleteire a következőket határozza:

a) Elismerését fejezi ki azok iránt, kik az elmúlt iskolai évben kitartóan szolgálták népnevelésünk szent ügyét s egyben bizalommal elvárja további odaadó munkásságukat.

b) Egyházkerületünk a Konvent utján feliratban kéri az iskolai és nemzetművelődésügyi miniszteriumot, hogy a nem állami tanító-ság fizetés és nyugdíjügyét az egyenlő munka egyenlő jutalmazása elve alapján a törvényhozás utján sürgősen rendezze.

c) A református tanítóhiány megszüntetése végett a Konvent felír az iskola és nemzetművelődésügyi miniszterhez, hogy református felekezeti tanítóképző felállításához nyújtson segítő kezet megfelelő államsegély folyósítása alakjában.

d) Az igazgató-tanítói intézmény szervezése, hatásköre és teendőkinek megállapítása tárgyában „Szabályrendelet-tervezet“ kidolgozásával és annak az egyházmegyék tanügyi bizottságainak és egyházmegyei közgyűléseinek véleményezése utáni felterjesztésével a ker. tanügyi bizottság elnökét és előadóját megbizza.

e) Kerületi tantervül elfogadja a komáromi egyházmegye által felülvizsgált s ide mellékelte tantervjavaslatot.

Annak kinyomatását, az egyházak és tanítók részére való megküldését sürgősen elrendeli.

f) Vallástani tankönyvül a kerület népiskolái számára kötelezőleg elfogadja a fenti tanterv szerint írt, a tanácsbírói karból kiküldöttek által felülvizsgált és jóváhagyott, az egyházmegyei megbízás alapján írt Kovács—Osztyéni féle Vallástani Kézikönyveket.

g) A túlszűfolt, illetve nem megfelelő tanteremmel rendelkező iskolák fenntartó egyházait utasítja az egyházkerület közgyűlése, hogy minden erejükkel igyekezzenek a fogyatékoságokat megszüntetni, nehogy annak elmulasztása a vallásos oktatást gátolja.

h) Felterjesztést intéz közgyűlésünk a Konvent utján az iskola és nemzetművelődésügyi minisztériumhoz, hogy a népiskolák nyolcosztályúvá fejlesztése folyamán megfelelő államsegéllyel jőjjön az egyházak segítségére az osztatlan iskolák megszüntetése és újabb tantermek felállítására érdekében.

i) Ott, ahol tanítóhiány következtében szünetelt a tanítás, pályázatok kiírásával tegye az egyház lehetővé az iskola megnyitását.

j) Felterjesztést intéz közgyűlésünk a Konvent utján az Iskolai Referátushoz, hogy a falusi népiskolák évről-évre vizsgáit június hó első napjaira tegye.

k) Elrendeli az Egyházkerület, hogy a konfirmálás abban az évben történjék, mikor a konfirmálandó kilép a mindennapi iskolából.

l) A hitoktatók fuvar- és óradiját az egyházmegyék az illető egyházaiktól szedjék be és az arra jogosultaknak szolgáltatassák ki.

m) Kérje fel Egyházkerületünk a konventet, hogy egy kántorképző felállítására vonatkozó tervezetet dolgozzon ki.

n) Elrendeli az egyházkerület, hogy halottak napján a kerület minden felekezeti iskolájában rendes tanítás tartassék.

Végül felír a konvent utján az egyh.-kerület az Iskolai Referátushoz, hogy rendeletei kiadásánál vegye tekintetbe felekezeti törvényes jogait.

Kovács Alajos s. k.,

egyker. előadó.

Tóth Kálmán s. k.,

elnök.

II.

A dunai református Egyházkerület tanügyi bizottsága előadójának jelentése a nem református tanintézetek és a szórványok református növendékeinek vallásfanitásáról az 1923–24. isk. évről.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

A hozzánk beérkezett jelentésekből megállapítjuk, hogy a barsi egyházmegye területén 12 község 29 különböző jellegű és fokú iskolájába járt 219 református növendék, kik valamennyien részesültek vallásos oktatásban.

A Losoncon levő reálgymnázium református növendékei tanterem hiányában a tanári szobában voltak kénytelenek tanulni, mely körülmény gátolta a tanítás zavartalan menetét. Ugyanitt a szlovák párhuzamos osztályok magyar nemzetiségű református növendékeit egy cseh huszita hitoktató tanította.

A lévai szlovák intézetekben a vallástan melléktantárgy s így az idejáró református vallású növendékek csakis a szülők révén kötelezhetők a hittan tanulására.

A komáromi egyházmegye területén 13 község 30 különböző jellegű és fokú iskolájába járt 260 református növendék, kik valamennyien részesültek vallásos oktatásban.

Határozati javaslat: Az egyházkerületi közgyűlés a nem református tanintézetekben tanult református növendékek hitoktatásáról szóló jelentést tudomásul veszi; ezek mellett

a) Közgyűlésünk a Konvent útján megkeresi az Iskolai Referátust, hogy Losoncon tiltsa el a huszita hitoktatót a református növendékek vallásfanitásától, valamint rendelje el, hogy ugyanott a református növendékek hitoktatás céljára megfelelő tantermet nyerjenek.

b) Közgyűlés a lévai középiskolákba járó református növendékek magas létszámára való tekintettel elrendeli külön hitoktatói állás szervezését; a szlovák iskolákba járó református növendékek vallásoktatására vonatkozólag megkeresi az illető iskolák igazgatóságait, hogy a református növendékeket kötelezzék a vallástani órákon való megjelenésre.

Kovács Alajos s. k.,

egyhker előadó

Tóth Kálmán s. k.,

elnök.

A közgyűlés a ker. tanügyi bizottság I. és II. sz. alatti jelentéseit elismerő tudomásul veszi, — javaslatait elfogadja és határozati erőre emeli.

Az egész jelentést kivonatban a főt. konventre felterjeszteni rendeli.

19. Olvastatott az egyet. konvent 1925. évi aug. 28-án Kassán tartott ülése jegyzőkönyvének 4. pontja, mely szerint megkerestetnek a kerületek aziránt, hogy konventi tagjaiknak napidijait és fuvarköltegeit a konvent által visszatérítendő kölcsönképpen a saját pénztáraikból fedezzék.

Ez intézkedésre azért van szükség, mert a jelen évi január hó 8-án tartott ülés, az e címen előírt költségeket teljesen kimerítette s így fedezettel erre a célra a konvent már nem rendelkezik.

A közgyűlés a határozatot sajnálatos tudomásul vevén, utasítja a ker. pénztárt, hogy ezen díjakat a pénztár terhére vegye át, fizesse ki s a konventnek előleg címen tartsa nyilván.

20. Az egyet. konvent Elnöksége aziránt keresi meg a főt. ker. közgyűlést, hogy

a) a csatolt „Egyházlátogatási jegyzőkönyv“ mintát a maga részéről is elfogadni s annak a „Kálvin“ nyomdában megfelelő számban leendő kinyomtatására a konvent Elnökségét felhatalmazni, az e.-megyéket pedig a nyomtatvány használatára kötelezni s a nyomtatandó példányszámot vele közölni sziveskedjék, továbbá

b) kéri utasíttatni a ker. tanügyi bizottság Elnökét, hogy az elmaradt évekről, de legalább a lefolyt 1923—1924 iskolai évről jelentését az egyet. Konventhez még az év folyamán küldje be, hogy végre egységes képet nyerhessünk legdrágább kincsünkről, halálra kárhozottatott népiskoláinkról.

A közgyűlés az „Egyházlátogatási jegyzőkönyv“ kötelező használatát elrendeli s felhívja az e. megyék espereseit, hogy szükségleteiket a konvent Elnökségnél haladéktalanul jelentsék be a példányszámokat illetőleg.

Felhívja a ker. tanügyi biz. Elnökét is, a megkeresés értelmében leendő eljárásra

21. Olvastatott a barsi e. m. 1923 nov. 7-én tartott közgyűlése j. könyvének 10. h) pontja, melyben aziránt keresi meg a kerületet, hogy a garamvezekényi lelkesz kártalanítására az e. megye közpénztárára birói végérvényes ítélet foly-

tán nehezülő évi 1000 K. terhet a ker. pénztárra áthárítani sziveskedjék, olyformán, hogy az évi közigazg. államsegélyből ezen összeget előre leütven, ennek hijával ossza szét rendelkezési céljaira.

A közgyűlés annak a sajnálatos ténynek tudatában, mely szerint a közíg. államsegélynek a múlt évre egy csekély töredéke utalványoztatott az államkormány által, a f. évre pedig még semmi, a kérésnek anyagi erő hiján eleget nem tehet.

22. Olvastatott a barsi e. m. 1924 július 10-én tartott közgyűlése jegyzőkönyvének szám nélküli azon felirata melyben megkeresi a főt. ker. közgyűlést az iránt, hogy az iskolai Referátusnak azon rendelkezése ellen, miszerint a VIII-ik osztályú és ismétlő iskolás tanulók szeptember 1-ől június 30-ig kötelesek iskolába járni — írjon fel az iskolaügyi minisztériumhoz, kérve a tanévnek május végén való bezárhatását az összes osztályokban, a VIII-ik osztálynál és az ismétlőben pedig a tanulási időnek nov. 1-től március 31-ig való meghatározását s végül az utóbbiak részére tanterv készítését és a tananyag beosztását.

A közgyűlés tekintettel arra, hogy a Referátus nehezményezett rendelkezése a kis iskolai törvényen alapulnak, melynek, mint állami törvénynek, mindenki engedelmességek tartozik, — a barsi e. m. fenti kérésének eleget nem tehet.

Jegyzelte :

Gyalókey László s. k.

e főjegyző

23. Püspök úr jelenti, hogy az 1923. évi kerületi közgyűlés határozata értelmében az esperesi hivataloktól bekért jelentések alapján az alább felsorolt lelkészek hivatlak fel és jelentek meg a komáromi református templomban f. hó 9-én az istenitisztelettel kapcsolatban megtartott lelkészavatáson: 1. Papp József Honfivarsány, 2. Szirmay János Érsekkéty, 3. Puskás István Zólyom, 4. Földes Lajos Bátorkeszi, 5. Vargha Dezső Diósförgepatony, 6. Vágó Éde Nemeshodos, 7. Mokos Kálmán Madar, 8. Tuba Károly Ekel, 9. Dukon Béla Perbete, 10. Kálnay Károly Kismánya.

Egyházkerületi közgyűlés melegen üdvözlő az újonnan választott és most felavatott tíz fiatal lelkészt, kérve reájok Istennek áldását.

A felavatással kapcsolatos istenitiszteleten fun-

gáló lelkész megbizását jövőre is a kerület püspöke végzi, úgyszintén a felavatottak részére az oklevél kiállítására is az egyházkerület püspöke nyer megbízást.

24. Püspök úrnak a lelkészek és tanítók illetősége és állampolgársága tárgyában tett intézkedéseiről szóló részletes jelentése egy a kormánynál teendő előterjesztésre a konvent megkeresését hozza javaslatba, ennek értelmében

Egyházkerületi közgyűlés megkeresni határozza az egyetemes konventet oly célból, hogy az egyetemes református egyház részéről tegyen a kormánynál olyan értelmű előterjesztést, amely szerint a most készülöben levő s a honosság rendezése céljából benyújtandó törvényjavaslatban egyházi tisztviselőkre vonatkozólag megállapíttassék, hogy csehszlovák állampolgároknak tekintendők azok az egyházi tisztviselők, lelkészek, tanítók, ovónők, akik az egyházuk törvényei szerint életfogytiglan választottak meg hivatalukba s választásuk saját hatóságaik részéről a Csehszlovák Köztársaság felállítása előtt megerősítettet.

25. Püspök úr jelenti, hogy az 1923. évi költségvetésben felvett 64000 Kč. helyett az 1923. évre összesen 26.500 Kč. közigazgatási államsegély utaltatott, az 1924. évre egyáltalán semmi. Püspöki tiszteletdíját két év óta nem kapta meg. Tükárja fizetését saját lelkészi fizetéséből volt kénytelen fedezni.

Egyházkerületi közgyűlés addig is, amíg a megfelelő államsegély a kormány részéről közigazgatási célokra ki fog utaltatni, a püsköki tükár fizetésének rendszeres kiutalására és folyósítására az egyházkerületi pénztárt utasítja. A püspöki tiszteletdíj kifizetése, illetve az erre szükséges összeg részben vagy egészben leendő előteremtésére a kiutalandó államsegély figyelembevételével a kerület által most felállítandó pénzügyi tanács nyer megbízást.

26. Püspök úr jelenti, hogy a konvent határozata értelmében a három egyházkerület püspöke a Kistapolcsányban idözö köztársasági elnöknel tisztelgés és kihallgatás végett jelentkezett. Az előzetes bejelentésre az elnöki iroda megbízásából a teljhatalmu minisztérium szeptember 10-én a következő választ küldte: „Az Elnök urat ez ajánlat megörvendezette és köszöni ezt Önöknek; azonban ezt olybá veszi, mintha a látogatást tényleg megejtették volna és nem szeretné,

ha az urak még a Tapolcsányba való külön utazással terhelnék magukat”.

Egyházkerületi közgyűlés e tényit, mint az idők jelét pusztán az emlékezet céljából iktatja jegyzőkönyvébe.

27. Püspök ur jelenti, hogy azok közül a külföldi hitestvéreink közül, kiknek jóindulatát eddig is többször tapasztaltuk, a f. évben is többen megkerestek bennünket, így Rev. Cains, a skót szabadegyház moderátora, Webster Jakab skót lelkész kíséretében. Kívánságukra szűkebbkörű értekezletet tartott Czinke István püspök, Szilassy Béla főgondnok, Balogh Elemér püspök és Sörös Béla losonci lelkész bevonásával.

Sir Dickinson és Rev. Ramsay a nemzetek közti jóviszonyt ápoló egyházi világszövetség képviselőjében jelentek meg. Ők Szlovenszkót bejárva, több városban és községben kerestek érintkezést népünkkel. Utjuk végeztével Pozsonyban a lapok által ismertetett módon Magyarország, Ausztria és Csehszlovákia protestáns egyházainak erre meghívott delegátusaival kimerítő tárgyalást folytattak le a világszövetség céljainak az egyes államokban való szolgálata érdekében.

Külföldi hivatalos látogatóink voltak még: Dr. Beach Silvester, Dr. Scheffer, Laky Zsigmondné, egy canadai lelkész és Rockefeller amerikai milliárdos titkárja. Ez utóbbi szükségseink megismerése céljából küldetett ki hozzánk.

E látogatások legfontosabb eredménye eddig az, hogy több ifjú teológus számára a sikerült stipendiumokat kieszközölni skót és amerikai teológiákon, ahol azok teljesen ingyen tanulhatnak, sőt még odautazásuk utiköltségét is megkapták.

Egyházkerületi közgyűlés örömmel értesül a külföldi testvérek meleg érdeklődéséről és egyházunkkal szemben megbizonyított jóakaratról. Velük szemben érzett háláját e jegyzőkönyvben is megörökíti.

Különösen nagy öröme szolgál a közgyűlésnek, hogy a magyar református egyházzal mindig testvéri viszonyt tartott skót szabadegyház, most egyesült szabadegyház moderátora, amikor hivatalos minőségében egyházától nyert megbízatása szerint a régi magyar református egyház politikailag szétdarabolt és most új szervezkedés alatt álló részzeit látogatja meg, közöttünk a hitestvéri szeretetnek meleg érdeklődéseképen nagy tapasztalataiból folyó jó tanácsát hallatta, egyházunkat intézményei létesítésénél

a vezetése alatt álló egyháznak anyagi támogatásával segíti és a korábbi barátságos jóviszonyt a szlovenszkói magyar református egyházzal is szorosabbra fűzni igyekezik. E barátságos jó viszony fenntartásához és ápolásához kerületi közgyűlés mindenkor hálás készséggel nyújt segítő kezet.

28. Püspök úr jelenti, hogy az egyházkerületben segédlelkészekben nagy hiány mutatkozik. Ezidőszent ugyan 44 szlovenszkói és ruszinszkói ifju tanul külföldi theológiákon, legnagyobb részben Magyarországon, de ha ezek végeznek is, különösen a reájuk váró katonai szolgálat miatt valószínűleg megcsökkennt számban állhatnak rendelkezésre segédlelkészekül az itteni három kerületnek.

A konvent elhatározta a hiány pótlására egy lelkészképző szakiskola felállítását. Bizottságot küldött ki, mely az I. évfolyamnak már a folyó év szeptember havában való megnyitását hozta javaslatba. A bizottság előterjesztéséhez a konvent főképen a fedezet hiánya miatt hozzá nem járulhatott s a lelkészképző szakiskolára vonatkozó bizottsági munkálatokat az egyházkerületek útján az egyházmegyékhez tette le hozzászólás és megvitatás végett.

Amig önmagunk által létesített lelkészképző főiskolánk nem lesz, figyelmébe ajánlja az egyházkerületnek gondos szemmel tartását annak, hogy a külföldi főiskolákat látogató lelkészjelölteink, mely intézetek által neveltetnek, illetve mely főiskolákra törekszenek és irányittanak, hogy az esetleges lelki károsodásoktól idejekorán mentesíttessék.

Egyházkerületi közgyűlés hálás köszönetét nyilvánítja Balogh Elemér püspök úrral szemben theológus ifjaink számára a külföldi főiskolákon biztosított stipendiumokért, felvételük, elhelyezésük és jóakarató tanácsolásuk alkalmával kifejtett buzgó fáradozásaiért.

Mély sajnálattal veszi tudomásul a kerület a theológia I. évfolyama megnyitásának a f. év szeptember haváról szükségessé vált elhalasztását.

Felkéri a közgyűlés Balogh Elemér püspök urat külföldre induló theológus ifjaink további kegyes és jóakarató tanácsolására s egyházunk lelki egysége biztosításáért csak oly külföldön végzett segédlelkész számára hajlandó működési teret nyújtani, aki akár kimenetele alkalmával, akár tanulmányai végezése közben, vagy legalább is hazatérte alkalmával a püspök úr előtt teljes bizonyossággal igazolja aзи,

hogy a református lelkészi szolgálatra a heidelbergi káté és a második helvét hitvallás szellemében nyeri kiképzését a presbiteri rendszert tartó valamely külföldi teológián s az egyetemes konvent előírása szerinti vizsgálatot ilthon leteszi.

29. Püspök úr jelenti, hogy a lelkészhiánynál egyházkerületünkben még veszedelmesebbnek mutatkozik a tanítók hiánya. Sok iskolánk van tanító nélkül, egyesekben nem felekezetiünkhöz tartozó tanítók működnek. A honosság hiánya miatt állandóan napirenden vannak a tanítástól való eltiltások. A nyugdíjügy rendezésével nagyszámu nyugdíjazás várható. Magyar tanítási nyelvű tanítónőképző egy van, apácák kezében. Férfitanítóképző, magyar tanítási nyelvű, egyáltalában nincs. Az érettségizett ifjak számára Pozsonyban megnyitott egyéves kurzus a későn nyújtott tájékoztatás miatt kevés jelenkezővel és eredménnyel biztat. A köztársaság területén a 13 millió lakosra 41 tanítóképző állítatot. Ennek megfelelőleg igényelheti az 1 millió magyar a maga tanítóképzőinek felállítását. A közgyűlés által megkeresetni kéri az egyetemes konventet ilyen irányu memorandum felterjesztésére.

Egyházkerületi közgyűlés felkéri az egyetemes konventet, hogy a magyar tanítóhiány pótlására akár egy református felekezeti magyar tanítóképző felállítása végett, akár egy magyar tanítási nyelvű állami tanítóképző felállítása céljából a köztársasági kormányhoz intézzen felterjesztést.

30. Püspök úr jelenti, hogy Kálnay Károly kismányai lelkész államsegélyét az iskolai referátus azon feltétel alatt utalta ki, hogy 1925 május 31-ig az államnyelvből vizsgát tenni tartozik s e célból az iskolai referátusnál az illetékes bizottság megnevezése céljából írásban jelentkeznie kell. Kálnay Károly e jelentkezését a püspöki hivatalhoz be is küldötte, honnan az felküldetett a konventi elnökséghez.

Mivel az államnyelvi vizsga az új állást elfoglaló lelkészekre nézve a magyar kongrua törvény alapján ezentul szükségessé válik, addig is, amig ez akár a teológiákon, akár az egyetemes konvent által megállapított lelkészsképesítő vizsgákon letehető lesz, felhívni kívánja az egyetemes konvent figyelmét e kérdés ideiglenes rendezésére.

Egyházkerületi közgyűlés püspök úr előterjesztését az egyetemes konventhez felterjesztetni határozza azzal, hogy az államnyelvi vizsga kivételére a konvent bizottságot küldjön ki, vagy pedig az államnyelvi

vizsga ügyét bölcs belátása szerint az egyetemes egyház érdekében egyöntetűen szabályozza.

Mivel Kálnay Károly államsegélye ügyében az államnyelvi vizsga letétele terminushoz köttetett, amelynek elteltéig az egyetemes konventnek alig lesz módjában e vizsga ügyét egyöntetűen szabályozhatni, egyházkerületi közgyűlésünk ragaszkodva azon autonóm jogához, mely szerint egyetemes intézkedés nélkül a lelkészi képesítés egészben vagy részben való megadása az egyházkerület jogkörébe tartozik: úgy Kálnay Károlyra, mint az esetleges többi jelentkezőre vonatkozólag az államnyelvi vizsgálat kivételére bizottságot küld ki, melynek tagjai az egyházkerületi elnökség vezetésével a barsi és komáromi egyházmegyék egyházi és világi elnökei, az egyházkerületi fő- és aljegyző s amennyiben a komáromi egyházmegye esperese egyuttal az egyházkerület főjegyzője is, a komáromi egyházmegye részéről Gálffy Géza egyházkerületi tanácsbíró.

31. Püspök úr jelenti, hogy egy csallóközi születésű, győri lakos névmagyarosításával kapcsolatban a bratislavai zsupáni hivatal útján rendelet érkezett a teljhatalmú miniszteriumból, mely szerint a névmagyarosítás bevezetendő az anyakönyvbe s az iratok mellékletét képező anyakönyvi kivonatba. E Magyarországon engedélyezett névmagyarosításra vonatkozó bejegyzendő szöveg a fenti uton érkezett a püspöki hivatalba. A rendelet foganatosítása, a szöveg anyakönyvi bevezetése és az iratok szabályszerű visszatérjesztése után az ügy aktái a következő felhívás kíséretében érkeztek vissza a püspöki hivatalhoz: „Visszaküldöm a mellékelt okmányon a bejegyzés kiigazítása végett azzal, hogy Szlovenszón, az alkotmány értelmében, a hivatalos nyelv a csehszlovák, amelyen vezetendő kizárólag minden írásbeli hivatalos érintkezés“. Mivel itt elvi kérdésről van szó és e tekintetben egységes eljárás szabályozásáról, kéri erre nézve a kerületi közgyűlés határozatát.

Egyházkerületi közgyűlés megállapítja, hogy minden egyes lelkészi hivatal az eredeti anyakönyv jegyzet rovatába szóról-szóra úgy tartozik bejegyezni az arra illetékes miniszterium által megállapított és hivatalosan megküldött szöveget, amint az idéző jelek között számára hivatalosan megjelöltetett.

Bármely külföldi honosra vonatkozó anyakönyvi jegyzet vagy záradék azon a nyelven vezetteik az

eredeti anyakönyvbe, amelyet az ügyben érdekeltnek illetékes anyakönyvi legfőbb hatósága használt és megjelölt mindaddig, amíg a Csehszlovák Köztársaság erre illetékes minisztere azt hivatalos fordításban ugyancsak idéző jelek között nem közli s így annak az állam nyelvén való bevezetésére megfelelő rendelkezést nem tesz.

Belföldi honosra egészben véve a teljhatalmú szlovenszkói miniszter rendelete az irányadó.

32 Püspök úr jelenti, hogy az iskolai referátus visszavonta azt az 1922 december 13-án kelt rendelkezését, mely szerint a hivatalos célokra kívánt anyakönyvi kivonatok állományelven állíttandók ki. Ezt azzal okolta meg, hogy nem akar elébe vágni a nyelvtörvény ezután kiadandó végrehajtási utasításának, amely a kérdést szabályozni fogja.

Örvendetes tudomásul szolgál.

33. Püspök úr jelenti az iskolai referátusnak 1923 december 7-én kelt ama rendelkezését, hogy a hitoktatás nyelve minden középiskolában és tanítóképző intézetben az iskola tanítási nyelve.

Egyházkerületi közgyűlés számolva azzal, hogy a nem magyar tanítási nyelvű intézetekbe mind nagyobb számmal iratkoznak be református vallású, magyar anyanyelvű tanulók, megkeresni határozza az egyetemes konventet oly célból, hogy az egyetemes egyház részéről intézzon felterjesztést Szlovenszkó teljhatalmú miniszteréhez aziránt, hogy a hitoktatás tekintet nélkül az intézet tanítási nyelvére, mindenütt a tanulók anyanyelvén legyen végezhető.

34. Püspök úr tudomásulvétel és jóváhagyás céljából bejelenti a következő elnöki intézkedéseket:

a) Zsinat tartás alkalmával felmerült közös költségnek a dunáninneni kerületre eső részét: 1300 Kc-t utalványozta, illetőleg az 1923. évi közigazgatási államsegélyből való levonását a konventi elnökség részéről elfogadta és jóváhagyta.

b) A kisölvedi református egyház felkérésére a barsi egyházmegyei bíróság által elfogadott perújítás alapján a járási főnökség által folyamatba tett végrehajtást a kisölvedi egyházzal szemben felfüggeszteni kérte.

Jóváhagyó tudomásul szolgál.

35 Püspök úr jelenti, hogy a rutikai missziói anyaegy-

háznak Zólyom missziói központhoz csatolása ügyében hozott 1922. és 1923. évi egyházkerületi határozatok végrehajtottak. Kéri egyuttal e két missziói egyház egymáshoz való jogviszonyának megállapítását.

Egyházkerületi közgyűlés, amidőn a bejelentést tudomásul veszi, megállapítja, hogy Ruttká e kapcsolatban is megtartja külön missziói anyaegyház jellegét, a lelkigondozás céljából azonban további intézkedésig Zólyom missziói központhoz kapcsolva, ennek lelkésze által gondoztatik.

36. Püspök úr bejelenti a következő konventi határozatokat:

a) A kerületek és egyházmegyék figyelme felhívatik a beregszászi „Kálvin“ nyomdára.

b) A konfirmálás idejét a konvent határidőhöz nem köti, de megállapítja, hogy a gyermekek a népiskola bevégezése után konfirmálandók.

c) Iskoláinkban csakis az egyházi főhatóságok által engedélyezett vallástani kézikönyvek használhatók.

d) A reformáció emléknapja minden év október havának utolsó vasárnapján tartandó meg.

e) A szlovenszkoói református zsinat által alkotott törvények megerősítéséig az egyházkerületek eddigi elnevezése használendő.

f) A vármegyei hivatalos lapra való előfizetést a konvent ajánlja, ha abban a felekezeti iskolákat és tanítókat illető rendeletek jelennek meg.

g) Külföldön végzett lelkészek csak azon esetben alkalmazhatók, ha különbözeti vizsgát tesznek egyházunk történetéből és alkotmányából.

h) Lelkészi nyugdíjintézet és özvegy-árva gyámintézet 1924. január hó 1-én életbe lép. Az egyetemes nyugdíjintézeti bizottság tagjai: Péter Mihály, Tornallyay Zoltán, Patay Károly, Szilassy Béla, Bertók Béla és Dr. Korláth Endre.

i) Az országos közalap 1924. január 1-vel életbe lép. A végrehajtó bizottság tagjainak megválasztására és bejelentésére a kerületek felhívtnak.

j) Nyugdíjintézetünknek viszontbiztosítás útján való megerősítése végett bizottságot küldött ki az egyetemes konvent. Az egyházkerületek felhívtnak, hogy új biztosítási szerződést az év végével ne kössenek, a lelkészek és tanítók ügynökséget csak annál a társulatnál vállaljanak, amellyel a konvent szerző-

dést fog kötni.

Tudomásul szolgálnak.

37. Püspök úr jelenti, hogy az iskolai és nemzetművelődési minisztérium a konventi elnökséghez intézett felhívásban kéri, hogy a jus supremae inspectionis alapján az egyházkerületi gyűlések jegyzőkönyvei terjesztessenek fel a minisztériumhoz.

Egyházkerületi közgyűlés, mihelyt a jegyzőkönyvek nyomtatásban megjelenhetnek, ezek egy példányát felterjesztés céljából a konventi elnökségnek felküldeni határozza.

38. Püspök úr jelenti, hogy a f. évben a konventi elnökség részéről a Dr. Finkey Ferenc elköltözésével és Tuba János halálával üresedésbe jött két zsinati rendes tag választására hivatott fel a kerület. Az időközben behívható két póttag mellé az egyházkerületből másik két póttag választatott. Kéri úgy a rendes, mint a póttagok tekintetében az egyházkerületi közgyűlés határozatát.

Egyházkerületi közgyűlés a két üresedésbe jött zsinati világi tagságra a választást elrendeli s amennyiben a most póttagokul megválasztott zsinati képviselők nyernének rendes tagságra megbízatást, akkor ezeknek esetleges pótlására a másik két megmaradó póttag lesz a zsinatra behívandó. Ha azonban a rendes zsinati képviselők választásánál nem a póttagok közül választatnának meg a kerület képviselői, akkor ezek pótlására a póttagok oly módon hívandók be, amintő időrendi sorrendben megválasztásuk történt s az egyidejű választásnál elnyert szavazatok többsége állapítja meg a megválasztottak sorrendjét.

39. Püspök úr jelenti, hogy a következő vallástani kézikönyvek használatát engedélyezte: A) Pálóczi Czinke István:

a) Keresztyén hit és keresztyén élet.

b) A keresztyén egyház története.

B) Kovács Alajos és Osztényi József.

a) Református vallástani kézikönyv I. rész.

b) Református vallástani kézikönyv II. rész.

Tudomásul szolgál

40. Püspök úr jelenti, hogy néveink áldozatkészsége, különösen a harangok és hősök emléktáblájának beszerzése körül ez évben is elismerésre méltóan nyilatkozott meg. Résztvevett Nemeshodos, Megyeres, Kissáró és Benkepatony harang-

háznak Zólyom missziói központhoz csatolása ügyében hozott 1922. és 1923. évi egyházkerületi határozatok végrehajtottak. Kéri egyuttal e két missziói egyház egymáshoz való jogviszonyának megállapítását.

Egyházkerületi közgyűlés. amidőn a bejelentést tudomásul veszi, megállapítja, hogy Ruttká e kapcsolatban is megtartja külön missziói anyaegyház jellegét, a lelkigondozás céljából azonban további intézkedésig Zólyom missziói központhoz kapcsolva, ennek lelkésze által gondoztatik

36. Püspök úr bejelenti a következő konventi határozatokat:

a) A kerületek és egyházmegyék figyelme felhívatik a beregszászi „Kálvin” nyomdára.

b) A konfirmálás idejét a konvent határidőhöz nem köti, de megállapítja, hogy a gyermekek a népiskola bevégzése után konfirmálandók.

c) Iskoláinkban csakis az egyházi főhatóságok által engedélyezett vallástani kézikönyvek használhatók.

d) A reformáció emléknapja minden év október havának utolsó vasárnapján tartandó meg

e) A szlovenszkói református zsinat által alkotott törvények megerősítéséig az egyházkerületek eddigi elnevezése használendő.

f) A vármegyei hivatalos lapra való előfizetést a konvent ajánlja, ha abban a felekezeti iskolákat és tanítókat illető rendeletek jelennek meg.

g) Külföldön végzett lelkészek csak azon esetben alkalmazhatók, ha különbözeti vizsgát tesznek egyházunk történetéből és alkotmányából.

h) Lelkészi nyugdíjintézet és özvegy-árva gyámintézet 1924. január hó 1-én életbe lép. Az egyetemes nyugdíjintézeti bizottság tagjai: Péter Mihály, Tornallyay Zoltán, Patay Károly, Szilassy Béla, Bertók Béla és Dr. Korláth Endre.

i) Az országos közalap 1924. január 1-vel életbe lép. A végrehajtó bizottság tagjainak megválasztására és bejelentésére a kerületek felhívatnak.

j) Nyugdíjintézetünknek viszontbiztosítás úján való megerősítése végeti bizottságot küldött ki az egyetemes konvent. Az egyházkerületek felhívatnak, hogy új biztosítási szerződést az év végével ne kössenek, a lelkészek és tanítók ügynökséget csak annál a társulatnál vállaljanak, amellyel a konvent szerző-

dést fog kötni.

Tudomásul szolgálnak.

37. Püspök úr jelenti, hogy az iskolai és nemzetművelődési minisztérium a konventi elnökséghez intézett felhívásban kéri, hogy a jus supremæ inspectionis alapján az egyházkerületi gyűlések jegyzőkönyvei terjesztessenek fel a minisztériumhoz.

Egyházkerületi közgyűlés, mihelyt a jegyzőkönyvek nyomtatásban megjelenhetnek, ezek egy példányát felterjesztés céljából a konventi elnökségnek felküldeni határozza.

38. Püspök úr jelenti, hogy a f. évben a konventi elnökség részéről a Dr. Finkey Ferenc elköltözésével és Tuba János halálával üresedésbe jött két zsinati rendes tag választatására hivatott fel a kerület. Az időközben behívható két póttag mellé az egyházkerületből másik két póttag választatott. Kéri úgy a rendes, mint a póttagok tekintetében az egyházkerületi közgyűlés határozatát.

Egyházkerületi közgyűlés a két üresedésbe jött zsinati világi tagságra a választást elrendeli s amennyiben a most póttagokul megválasztott zsinati képviselők nyernének rendes tagságra megbízatást, akkor ezeknek esetleges pótlására a másik két megmaradó póttag lesz a zsinatra behívandó. Ha azonban a rendes zsinati képviselők választásánál nem a póttagok közül választatnának meg a kerület képviselői, akkor ezek pótlására a póttagok oly módon hívandók be, aminő időrendi sorrendben megválasztatásuk történt s az egyidejű választásnál elnyert szavazatok többsége állapítja meg a megválasztottak sorrendjét.

39. Püspök úr jelenti, hogy a következő vallástani kézikönyvek használatát engedélyezte: A) Pálóczi Czinke István:

a) Keresztyén hit és keresztyén élet.

b) A keresztyén egyház története.

B) Kovács Áajos és Osztényi József.

a) Református vallástani kézikönyv I. rész.

b) Református vallástani kézikönyv II. rész.

Tudomásul szolgál

40. Püspök úr jelenti, hogy híveink áldozatkészsége, különösen a harangok és hősök emléktáblájának beszerzése körül ez évben is elismerésre méltóan nyilatkozott meg. Résztvevett Nemeshodos, Megyerics, Kissáró és Benkepatony harang-

Szentelési ünnepén.

Örvendetes tudomásul szolgál.

41. Püspök úr jelenti, hogy mindnyájunk fájdmára elköltözött az élők sorából Dr. Good, az amerikai egyházak segítő missziójának vezetője, aki többször látogatott meg bennünket és szeretetének jeleivel halmozott el. Legutolsó útja alkalmával is két szlovenszkói magyar theológus ifjút vitt magával amerikai egyetemre. Utódául a református egyházak világszövetségének az európai kontinens ügyeiben dolgozó bizottsága elnökévé Rev. Dr. Beach Silvester választotta meg.

Egyházkerületi közgyűlés Rev. Dr. Good úrnak a szlovenszkói magyar református egyház érdekében kifejtett áldozatos munkájáért az egyetemes egyház lelki és a segélyre szorultak anyagi támogatásáért hálás köszönetét jegyzőkönyvben örökíti meg. Mély kegyelettel adózik a nagylelkű térfiti emlékének, aki a Gondviselő Isten atyai gondtartásának teljes odaadással szolgáló, meleg szívű, hűséges munkaeszköze volt.

Jóreménységgel és szeretettel köszönti a Committee elnöki székében a közgyűlés Rev. Dr. Beach Silveszter urat, akitől a megkezdett jóakaratu támogatások továbbfolytatását várja.

42. Püspök ur jelenti, hogy f. évi július 28-án meghalt a dunántúli református egyházkerület püspöke: Németh István. Utódául az egyházkerület Dr. Antal Géza theol. akadémiai tanárt választotta meg.

Egyházkerületi közgyűlés Németh István püspök elhunytát jegyzőkönyvében őszinte fájdalommal és részvétellel iktatja be. Benne a kerület is első szlovenszkói püspökét tisztelte s e leszakított egyházrész a nagy háború után az ő bölcs vezetése alatt indult új utak keresésére. Így az ő személye kerületünk éléről való eltávozása után is kapcsolat volt a régi kerületnek túl a Dunán élő egyházmegyéivel és gyülekezeteivel. Végső akaratának mély megindulással tett eleget a dunáninneni kerületünk, amikor Komárom városába szállított holttestét az itteni sírkertben éppen a tegnapi napon helyeztük nyugalomba az itt pihenő hűséges élettársa mellé. Istennek adunk dicsőséget, amikor emlékét kegyeletünkbe fogadva őrizzük s jegyzőkönyvünkben is megörökítjük.

A dunántúli református egyházkerület püspöki méltóságában Dr. Antal Géza püspök urat a kerületi közgyűlés szeretettel üdvözli. Reá és a gondjaira bízott gyülekezetekre Isten áldását kéri azzal a szent bizodalommal, hogy a nagyképességű és nagyra hivatott férfit bölcs vezetése áldásokat teremjen a Dunán élő hittestvéreink és egyházaink körében.

43. Püspök úr jelenti, hogy egyházkerületünk lelkészi karából meghalt 1923 október 28-án Pályi Lajos kismányai lelkész, özvegyet és hét kenyérműködő árva hagyva maga után Utódjául meghívás útján Kálnay Károly választott meg.

Folyó évi szeptember hó 14-én élete java korában elköltözött az élők sorából Vargha Sándor komáromi lelkész, a komáromi egyházmegye lelkészi főjegyzője, a teológiai bizottság tagja, özvegyet és két árva hagyva maga után.

Késő öregségében sok szenvedés után költözött az Úrhoz Somogyi Antal vágfarkasdi lelkész. Utódjául egyhangú meghívás útján vejét: Papp Árpádot választotta lelkészévé a vágfarkasdi gyülekezet.

Egyházkerületi közgyűlés mély fájdalommal iktatja jegyzőkönyvébe a földi pályafutásukat végzett lelki pásztorok távozása feletti gyászát; mély részvételt oszt azokra a nagy megpróbáltatások elé néző családok veszteségében. Az Úr ujonnan választott pásztoraira áldást kér a kegyelem Istenétől.

44. A beterjesztett püspöki jelentésre vonatkozólag Tóth Kálmán esperes ajánlatára

az egyházkerületi közgyűlés hálás köszönettel adózik Balogh Elemér püspök úrnak mindenre kiterjedő gondos püspöki jelentéséért s azt a maga egészében is mély elismerésének nyilvánításával veszi tudomásul.

45. A püspöki jelentéssel kapcsolatosan indítvány tételén arra vonatkozólag, hogy amint az egyházkerületi közgyűlés megalakította az államnyelvi vizsga felvételére kiküldött bizottságát, éppen úgy alakítsa meg a lelkész és kántorképesítő bizottságokat is.

Egyházkerületi közgyűlés elhatározza a lelkész és kántorképesítő bizottságok megalakítását.

A lelkészképesítő bizottság tagjaiul, melynek feladata a teljes lelkészképesítő vagy részleges különbözeti vizsgák felvétele, kiküldetnek az egyház-

kerület püspöke és főgondnoka, a komáromi és barsi egyházmegye esperese és egyházmegyei gondnoka, ezeken kívül Gálffy Géza felsőgelléri és Sörös Béla losonci lelkész.

A kántorképesítő bizottság tagjaiul, amely bizottság egyttal az elemi és polgári iskolai hitoktatói képesítés megadására is jogosított, kiküldetnek az egyházkerület s a két egyházmegye elnökei, Gálffy Géza és Sörös Béla lelkészek és Kovács Alajos negyedi tanító.

46. A komáromi egyházmegye Németh István püspök halála alkalmából az egyházkerület részvételének kifejezését kéri.

Egyházkerületi közgyűlés e tárgyban a püspöki jelentéssel kapcsolatban intézkedett.

47. Beterjesztetett a püspöki hivatal részéről Zoch Sámuel evangélikus püspök megkeresése a csehszlovákiai evangélikus egyházak szövetségének előkészítő bizottsága nevében melyben a református egyházat csatlakozásra és képviseltetésre kért fel. E 6674 924. számú megkeresés mellé „A csehszlovák republika területén lévő evangélikus egyházak szövetségének alapszabályai“ magyar fordításban csatoltattak.

Egyházkerületi közgyűlés mint egyetemes egyházat érdeklő megkeresést és szervezkedést, a 6674 924. számú átiratot a mellé csatolt alapszabály-tervezettel együtt megfelelő elbírálás végett az egyetemes konventre terjeszti fel. Nem hallgathatja el azonban azt az aggodalmát, mely szerint e kimondottan evangélikus szövetség, melynek tárgyalási nyelvüül „csehszlovák“ nyelv állapított meg a mi magyar nyelvű református egyházunkra, amely úgy az állam keretén belül, mint a külföldi viszonylaiban is a maga különállását megőrizni kívánja, célszerűséget. a lelkiekben való együtt-haladást és együtt-hatást s ezekhez kapcsolt gyakorlati eredményeket csak egészen válságos és rendkívüli viszonyok között jelenthetne.

48. Előterjesztetett a komáromi egyházmegye felirata a lelkészek állampolgárságának együttesen leendő elismertetése iránt.

Egyházkerületi közgyűlés a püspöki jelentéssel kapcsolatban e tárgyban határozott és az egyetemes

konventhez felterjesztést intézett.

A komáromi egyházmegye felterjesztett határozatának azt a részét, mely az államsegélyeiket önhibájukon hivül elvesztett s így megélhetésükben veszélyeztetett lelkészek segélyezését a többi lelkész fizetésének bizonyos százalékos hozzájárulásával kívánná szolgálni, mint az egyetemes konvent elé terjesztendő indítványt, a közgyűlés a konvent elnökségéhez terjeszteni tovább határozza.

49. A komáromi református egyházmegye Bőjthe János izsai tanító nyugdíjazása ügyében hozott és felterjesztett határozatára

egyházkerületi közgyűlés az illetékes tanfelügyelőség kényszernyugdíjazást elhárító újabb intézkedése folytán az ügy megvitatásába nem bocsátkozik.

A komáromi egyházmegyének e kérdéssel kapcsolatos általános érdekű felhívását, amely egyetemes egyházunkat és az egyes kerületeket külön-külön is felelte sokszor foglalkoztatja, nevezetesen az iskolák kezelésében megtámadott autonómiánk védelmét illetőleg az iskolai referátushoz kívánt egyházkerületi felterjesztést a közgyűlés célszerűtlennek véli s eredinényre vezetőnek nem találja.

50. Olvastatott a komáromi református egyházmegye határozata, mely szerint Boross Kálmán kamocsai lelkész indítványára az egyházmegye illetékessége fejezi ki a szlovén-széki egyetemes egyház lelkészképzésének a Pozsonyban tervezett állami-theológiai fakultással való bármintemű kapcsolatba hozása ellen.

Egyházkerületi közgyűlés a Pozsonyban felállítani szándékolt theológiai fakultás kérdésében, mivel az erre vonatkozó törvényjavaslatot és tervezetet ismerni módjában nem áll, ilyen irányú óhajt, hogy ilyenmű lelkészképző intézet állíttassék fel, a magyar református egyház egyik egyházkerülete sem nyilvánított, a Pozsonyban esetleg felállítandó fakultást magára nézve idegennek, nem az egyház testéből valónak s református lelképásztör képzésére nem természetesen kénytelen tekinteni s vele illetve tervezetével is semminemű kapcsolatot nem tart.

51. A komáromi egyházmegye Boross Kálmán indítványára hozott és felterjesztett ama határozatára, mely az egyházközségi közgyűlés jegyzőkönyveinek kinyomatását kívánja,

egyházközségi közgyűlés fenntartja ama korábbi határozatát, mely szerint a közgyűlések jegyzőkönyvei kinyomtatandók. Ennek teljesítését azonban — tekintettel a tetemes költségre — a fedezet rendelkezésre állásától teszi függővé. A jegyzőkönyvek kinyomtatásánál még ez esetben is rövid összevonások útján lesz kénytelen a takarékoságot szolgálni.

52. A komáromi egyházmegye Boross Kálmán lelkész indítványára elhatározta, hogy mivel az új államalakulat óta sem az egyházközség, sem a konvent érdemleges tanügyi bizottsági ülést nem tartott, felir az egyházközségre és konventre, hogy a közgyűléseket megelőzőleg tartassanak tanügyi bizottsági üléseket.

Egyházközségi közgyűlés az eddigi újjászervekedése előtt álló akadályok miatt tanügyi bizottsági ülést nem tarthatott, amint ez eddig a kárpátaljai egyházközségben sem volt tartható. Ez okból e két községben a konventre tanügyi jelentést nem is küldhetett. A f. évben az egyházközségi tanügyi bizottság jelentése a tárgysorozat megfelelő helyén fog megvitatás alá kerülni.

Közgyűlés a komáromi egyházmegye határozatának a konventhez való felterjesztését szükségesnek nem tartja.

53. Olvastatott a komáromi egyházmegye határozata, mely az egyházmegye két részre osztására vonatkozó indítvány elvetésével az egyházmegyének egy egységes egészben való megmaradása mellett döntött.

Előterjesztett Mórocz Mihály egyházközségi tanácsbíró idevonatkozó írásbeli indítványa, mely a komáromi egyházmegyének öt különálló egyházmegyére való felosztását hozza javaslatba.

Egyházközségi közgyűlés az egyházmegyei közgyűlésnek e tárgyban hozott határozatát tudomásul veszi. Az egyházmegye határozatával szemben melynek jogszerűsége kétségbe nem vonható, Mórocz Mihály indítványának tárgyalásába nem bocsátkozhatik.

54. A komáromi egyházmegye felterjeszti az alsószöllősi preorans tanítói állás betöltésére vonatkozó határozatát, az ez ellen beadott felebbezést s az alsószöllősi református egyház által beterjesztett díjleveleket.

Egyházkerületi közgyűlés tekintettel arra a körülményre, mely szerint az alsószöllősi egyház megrongált templomának sürgős helyreállítási költségeit a megszüntetni kívánt lelkészi állás javadalmi forrásaiból tudja csak fedezni, a lelkészi állás megszüntetéséhez, illetve a preoranssal való helyettesítéséhez a komáromi egyházmegye is hozzájárult, a templom sürgős renoválását elősegítendő, az alsószöllősi református egyház felebbezésének helyt ad annyiban, hogy a preoransi állás 1926. évi szeptember hó 1-re leendő betöltésére haladékot ad. A komáromi egyházmegye által elfogadott díjleveleket jóváhagyja és megerősíti. Az alsószöllősi hívek lelki gondozása céljából a beszolgáló nyitrai lelkész rendszeres kiszállását szükségesnek ítélvén, költségei megtérítésére az alsószöllősi egyházat kötelezi.

55. Olvastatott a komáromi egyházmegyének az esperesi jelentéssel kapcsolatosan hozott az a határozata, mely szerint a fokozatos felsőbb hatóságokat felkéri az egyházmegye, hogy az egyházak és javadalmasok földjeinek a kisajátítások alkalmával lehető kiméltése végett a kormányhoz feliratot intézzenek.

Egyházkerületi közgyűlés ez egyetemes egyházat érintő kérdésben a komáromi egyházmegye határozatát, mint az egyházkerület által elfogadott indítványt, az egyetemes konventhez felterjeszti.

56. A komáromi egyházmegye a lelkészi nyugdíjintézet szabályzatában a 12. §-t a konvent által a következő pótlással kibővíteni kéri „vagy akik önhibájukon kívül az államhatalom által állásukból elűzetnek”.

Egyházkerületi közgyűlés a komáromi egyházmegye által javasolt pótlást elfogadandónak ítélvén, erre vonatkozó indítványát az egyetemes konventhez felterjeszti.

57. Olvastatott a komáromi egyházmegyének az esperesi jelentéssel kapcsolatosan hozott következő határozata: (13. j.) Felkéri az egyházmegye az egyházkerületi közgyűlést, hogy

az 1919—20. évi tűzkárbiztosítási járulékok elszámolásával máig is hátralékos Adria biztosító-társaság ellen a pert megindítani sziveskedjék.

Egyházkerületi közgyűlés felkéri elnökségét, hogy az Adria biztosító-társaságot záros határidőn belül való elszámolásra szólítsa fel. Amennyiben az Adria a kitűzött határidőn belül kötelezettségének teljesen eleget nem tenne, elnökség a per megindítására már felhatalmaztatik.

58. Olvastatott a komáromi egyházmegyének Móróc Mihály ógyallai református lelkész aziránt való kérelmének tárgyában hozott 28.923. számú határozata, „hogy az e. megye pénztára, mely a közalapi járandóságokat beszedi, utasítsák, hogy az ógyallai egyház részére a közalapi végrehajtó-bizottság által megszavazott 400 K kamatsegélyt a beszedett évi járandóságból fizesse ki”. Ugyszintén előterjesztett Móróc Mihály lelkésznek az egyházmegye e tárgyban hozott határozata elleni felebbezése.

Egyházkerületi közgyűlés a komáromi egyházmegye két részből álló határozatának első felére vonatkozólag Móróc Mihály felebvezését elutasítva, annak első kikezdését érvényben hagyja.

Az egyházmegye határozatának második kikezdését, mint az ügy érdemére nem tartozót, Móróc Mihály felebvezésének helyt adva, megsemmisíti a kerületi közgyűlés és az egyházmegye jegyzőkönyvében töröltetni rendeli.

59. A komáromi egyházmegye felterjeszti 35.1924. szám alatti határozatát, mellyel ez a réthei róm. kath. iskola tanítójának 2700 Kc erejéig támasztott követelését a réthei református egyházzal szemben törvénnyel ellenkezőnek jelenti ki s e követelés behajtásának megakadályozására az egyházkerület püspökének intézkedését kéri.

Egyházkerületi közgyűlés a komáromi egyházmegye előterjesztéséből megállapítja, hogy a réthei református iskolát a galántai járási főnök az egyházközség hozzájárulása nélkül hivatalosan lezáratta, lepecsételtette, a gyermekeket a réthei róm. kath. iskolába járásra kényszerítette. Annak oka tehát, hogy a református tanulók, habár csak szórványosan is — a túlszűfolt róm. kath. iskolába jártak és a róm. kath. tanító által tanítottak, a réthei református egyházon kívül keresendő. Ezért az egyházkerületi közgyűlés

a réthei róm. kath. tanító által a réthei református egyházzal szemben támasztott 2700 Kc követelési jogtalannak és törvénytellen ellenkezőnek tekinti s ennek esetleges végrehajtása tárgyában az egyház védelmére szolgáló intézkedések megtételével az elnökséget, illetve ennek útján az egyházkerületi ügyészt felhatalmazza.

60. A komáromi egyházmegye felterjeszti 26924 számú határozatával megalkotott, a lelkész és tanító által használt földterületen levő fák használatáról, az általuk ültetett szőlő megváltásáról s az egyházi tisztviselő változásnál a földek megosztásáról alkotott szabályrendeletét.

Egyházkerületi közgyűlés az E. T. I. t-c. 7. §-a alapján szükséges jóváhagyást megadja.

61. Olvastatott a barsi egyházmegye 1924. évi július hó 10-én tartott közgyűlésének jegyzőkönyvéből felterjesztett amaz egyházi autonómiánk sérelmét jelentő kivonat, mely szerint Sörös Béla losonci református első lelkészt az iskolaügyi referátus iskolaszéki elnöki tisztétől 1924. évi szeptember hó 1-ig elmozdítani kívánja, mert ellenesetben elrendeli a losonci református iskola bezáratását. Az egyházmegye e sérelemnek a konventre leendő felterjesztését kéri

Sörös Béla érdekelt lelkész, mint az egyházkerületi közgyűlés alkotó tagja, előszóval bejelenti, hogy az itt hivatkozott iskolaügyi referátusi intézkedés ellen a prágai Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságnál panasszal élt. A barsi református egyházmegye elnökségétől és közgyűlésétől pedig önmaga kérte a kormány iskolaügyi referátusának ez intézkedése alapjául szolgáló iskolaszéki elnöki ténykedéseire vonatkozólag a fegyelmi vizsgálat megindítását.

Egyházkerületi közgyűlés Sörös Béla lelkésznek az ügyre vonatkozó s jogorvoslat keresését szolgáló bejelentéseit tudomásul veszi. Az egyházmegye által elébe terjesztett intézkedését a skolsky referátusnak, mint egyházi autonómiánkat mélyen sértő rendelkezést — az egyetemes konventhez felterjeszteni határozza.

62. Sörös Béla losonci lelkész bejelenti, hogy 1924 okt. 31-én a losonci református templomban tartott reformációi ünnepi beszédére vonatkozólag a Losoncon 1924 nov. 5-én megjelent „Magyar Közlöny” vezércikkében „Térjetelek ki” címmel oly kitételek foglalhatnak és az egész ünnepi beszéd oly módon aposztrófáltatik, hogy ha ez a valóságnak megfelelő, nemcsak a losonci istenisztelet méltatlan és meg nem

felelő voltára vet világot, hanem kárt okoz annak az egyetemes református egyháznak is, amelyik a felekezeti viszálykodásokat ily módon megengedhetőnek tartja. A „Magyar Közlöny” idézőjelek között, mintha az a szószéken mondatottnak volna, közli „Óvakodjatok a zsidóktól, akik hiába szíjazzák fel magukat és imádkoznak fehér lepelben, mert ők feszítették meg a Megváltót”. A „Magyar Közlöny” ez állítását e lapra való hivatkozással megismétli a „Kassai Napló” 1924 nov. 7-i számában „Hangok a losonci szószékről” c. cikkében, melynek alcimül adatott „Antiszemita izgatás a templomban”. Ez utóbbi lap cikkében azt is állítja, hogy „A losonci tiszteletesnek tudniillik elnézték, hogy a kommunizmust annak idején Isten országa eljövételének hirdette és a diktatura alatt különösen is szívesen fenyegetőzött a forradalmi törvényszékekkel.” Valódisága esetén ez is nemcsak a helyi egyháznak, hanem az egyetemes egyháznak is káros megítélésére szolgáltatna okot. Mint a losonci református egyház első lelkésze és az egyházkerületnek is egyik tisztviselője, közérdekből szükségesnek tartja, hogy maga ellen úgy egyéni, mint hivatalos működésére vonatkozólag a két lap állításaival szemben az E. T. V. tc. 34. §. A) 3. pont alapján a fegyelmi vizsgálat elrendelését kérje.

Egyházkerületi közgyűlés tekintettel a „Magyar Közlöny”-ben és a „Kassai Napló”-ban megjelent „Térjetek ki” és „Hangok a losonci szószékről” c. cikkekben foglalt kitételekre, amelyek valódisága esetén az egyházas tekintély lealacsonyítottatik és a viselt egyházi hivatali állás méltósága megsértetik: Sörös Béla losonci református lelkésznek az E. T. V. tc. 44. § a szerinti kérelmét teljesíti. Ellene a fegyelmi eljárást az V. tc. 42 §. c) pontja értelmében hivatalból elrendeli. A fegyelmi eljárásnak az E. T. V. tc. 34 §. A) 3. pontja szerint az egyházas tekintély lealacsonyítása, a viselt egyházi hivatali állás méltóságának megsértése miatt való lefolytatására Sörös Béla losonci lelkész ellen a barsi református egyházmegeye esperesi hivatalát megkeresi.

33. A tárgysorozat pontjai letárgyaltván:

Elnökség a közgyűlést 1 és fél óraker bezárta.

Jegyzette:

Szilassy Béla s. k.
egyh. ker. főgondnok.

Sörös Béla s. k.
egyházkerületi aljegyző.

Felvétel a Komáromban, 1924. évi november hó 10-én, a dunáninneni református egyházkerület bírósága, mint közgazgatási II.-od fokú bíróságnak üléséről, melynek tárgya a komáromi református egyház felebbezése a komáromi református egyházmegyel bíróság, mint I. fokú közigazgatási bíróság ítélete Mészáros Gyula komárom-ujvárosi tanító tandíj-kárpótlás ügyében.

A bíróság alakult: Dr. Szilassy Béla főgondnok elnöke alatt, Bihary Kálmán, Dr. Demény Gyula, Gálffy Géza, Akucs Lajos, Mórocz Mihály, Patay Károly, Salamon Ferenc és Sörös Béla bírakból. A jegyzőkönyvet Sörös Béla vezeti.

Elnök megnyitja az ülést. Megállapítja, hogy a bíróság tagjai részéről érdekeltségi eset nem forog fenn, a bíróság érdekeletlen tagjai kellő számban vannak jelen, így a bíróság szabályszerűen megalakult.

Megállapítja a bíróság, hogy a felek a tárgyalás helyéről és idejéről értesítették.

Tárgyalást vezető elnök elrendeli az ügy érdemleges tárgyalását s felhívja Akucs Lajos bírót az ügy ismertetésére.

Előadó részletesen ismerteti az ügyet s a bíróság zárt tanácskozásban egyhangúlag meghozza és nyílt ülésben kihirdeti következő ítéletét.

Ítélet:

A dunáninneni református egyházkerület bírósága, mint II.-od fokú közigazgatási bíróság, Komáromban 1924. november hó 10-én tartott ülésében tárgyalás alá vevén a komáromi református egyházmegye bíróságának, mint közigazgatási bíróságnak, Komáromban 1923. évi szeptember hó 20-án Mészáros Gyula panaszosnak s a komáromi ref. egyház, mint panaszlóttnak ügyében hozott ítélete ellen a komáromi református egyház részéről benyújtott felebbezést, a felebbezésnek helyt ad, a komáromi református egyházmegye bíróságának I. fokon hozott ítéletét megváltoztatja; Mészáros Gyulát keresetével elutasítja.

Indokok:

Mészáros Gyula keresetét alaptalanná teszi az, hogy ő a megszűnt tandíj elmaradásáért mindenkor a törvényes

fizetéskiegészítő államsegéllyel kárpótolva lett. Ennek követ-keztében a komáromi református egyházzal szemben jogos igénye megállapítható nem volt.

Az I. foku bíróság ítéletének indokolásában felhozott 2. pont, mely szerint a komáromi egyház azzal, hogy az állandóan Komáromújvárosban tartózkodó Németh István püspök-lelkésznek is kiadta 1920-ig a lelkeszi fizetését és ezzel Mészáros Gyula igényeire önmaga teremtett jogalapot, perdöntő bizonyítékot annál kevésbbé képezhet, mert egy-általában nem minősíthető analog esetnek. Németh István a politikai határral szétválasztott gyülekezetnek, illetve egyházközségnek a csehszlovák köztársasághoz csatolt részében 1918 augusztusától 1920 július 1-ig terjedő idő alatt, mint az itteni gyülekezet lelkésze, lelkeszi funkciókat végzett. Mészáros Gyula ellenben, mint az újvárosi iskolá-hoz megválasztott és ott lakó tanító, működésére nézve kizárólag ahhoz a komáromújvárosi gyülekezeti részhez tartozott, mely 1919-ben az anyaszentegyházzal minden jogi és pénzügyi kapcsolatot megszakított.

Az 1918., 1919. és 1920. évekre egyik magyar iskola fentartó, így Komárom sem kapott tandíjpótló államsegélyt, így nem is juthatott a tanító által vagyoni előnyökhöz s nem is szolgáltathatja ki azt panaszosnak.

Kelt, mint fent.

Jegyzelte:

Szilassy Béla s. k.,

egyh. ker. főgondnok.

Sörös Béla

egyházkerületi aljegyző.

65

Jegyzőkönyv.

Felvételett Komáromban 1924. évi november hó 10-én a dunáninnenli református egyházkerület bíróságának, mint II-od fokú fegyelmi bíróságnak üléséről, melynek tárgya Tanító Gyula magyarsóki református tanító felebbezése a komáromi református egyházmegye bíróságának, mint fegyelmi bíróságnak ítélete ellen a magyarsóki templom botrány ügyében.

A bíróság alakult: Dr. Szilassy Béla főgondnok elnöki vezetése és Balogh Elemér püspök társelnöklése mellett Akúcs Lajos, Bihary Kálmán, Dr. Demény Gyula, Salamon Ferenc, Mórocz Mihály, Patay Károly, Dr. Gaál Gyula és Sörös Béla bírákból A jegyzőkönyvet Sörös Béla vezeti.

Tárgyalást vezető elnök megnyitja az ülést. Megállapítja, hogy a bíróság tagjai részéről érdekeltségi eset nem forog fenn, a bíróság érdekeletlen tagjai kellő számban vannak jelen, így a bíróság szabályszerűen megalakult.

Megállapítja a bíróság, hogy a felek a tárgyalás helyéről és idejéről értesítettek.

Tárgyalást vezető Elnök elrendeli az ügy érdemleges tárgyalását s felhívja Akúcs Lajos bírót az ügy ismertetésére.

Előadó részletesen ismerteti az ügyet s a bíróság zárt tanácskozásban egyhangulag meghozza s nyílt ülésben kihirdeti a következő ítéletét.

Ítélet:

A dunáninneni református egyházkerület rendes bírósága, mint II-od foku fegyelmi bíróság, Komáromban 1924. évi november hó 10-én tartott ülésében tárgyalás alá vevén Tanító Gyula magyarsóki kántortanítónak a komáromi református egyházmegye fegyelmi bíróságának 1924. évi augusztus hó 27-én, Komáromban tartott ülésében hozott ítélete ellen beadott felebbezését, — a felebbezést elutasítja s az I-ső fokon hozott ítéletnek Tanító Gyulára vonatkozó részét az ítélet indokaiból helybenhagyja. Az I-ső foku ítéletnek azt a rendelkezését ellenben, mely Tanító Gyulánét a Thuróczy-féle templompad használatától tiltja, megsemmisíti.

Indokok:

Jóvá kellett hagyni az I-ső foku fegyelmi bíróság ítéletének Tanító Gyula magyarsóki kántortanító, panaszlottra vonatkozó marasztaló részét s a panaszlott felebbezését el kellett utasítani, mert a II-od foku fegyelmi bíróság is igazoltnak vette a panaszlottnak a tanúk egyöntetű vallomásával megerősített, de önmaga által is beismert ténykedését, amellyel súlyos templombotrányt követett el. E vétséget a világi bíróság is elítélte. Tekintettel a panaszlott hivatali állására, a cselekmény helyére, idejére és módjára, a vétség egyházi szempontból sokkal súlyosabb mérlegelés és elbírálás alá esik.

Enyhítő körülményül vette a bíróság panaszlottnak büntetlen előéletét és hogy tettét erős felindulásban követte el.

Meg kellett semmisíteni az I. foku fegyelmi bíróság ítéletének azon rendelkezését, amely Tanító Gyul-

lánét a Thuróczy-féle pad használatától eltiltja, mert az 1907. évi szeptember 8-án felvett presbiteri gyűlési jegyzőkönyvben, amelyet ezen kérdés elbírálásánál irányadónak kell tekinteni, nincs expressis verbis megállapítva a Thuróczy családnak az inkriminált templompadhoz való kizárólagos és kiváltságos joga, hanem csak az van kimondva, hogy a szokott templomi ülőhelyeket a család „az eddigi mód szerint” szabadon használhatja.

„Az eddigi mód szerint” kifejezést úgy értelmezte s úgy értelmezi jelenben is a presbyterium, amint ezt az 1924. évi október 26-án felvett presbiteri gyűlés jegyzőkönyvében nyomatékosan kifejezésre juttatja, „hogy használhatja a Thuróczy család azon kért padot, de más gyülekezeti tagoknak is jogukban áll ezen padba beleülni, mert mi ezen padot a Thuróczy családnak nem adtuk el, mert a mi gyülekezetünkben emberemlékezet óta az volt a hivatás a szokás (és erre a presbyteriumtól sem kellett engedélyt kérni), hogy aki amelyik padba akart ülni, abba ült. És mi ezt a régi jó szokást gyülekezetünkben továbbra is fent akarjuk tartani, mert a jó békesség és szeretet így parancsolja”.

Tanító Gyulának a költségekben való marasztalása az E. T. V. t. c. 98. §-án alapul.

Kelt, mint fent.

Jegyzette:

Szilassy Béla s. k.,

egyh. ker. főgondnok.

Sörös Béla s. k.,

egyházkerületi aljegyző.

66.

Jegyzőkönyv.

Felvétellett Komáromban, 1924. évi nov. hó 10-én, a dunán-inneni református egyházkerület bíróságának — mint közigazgatási II. fokú bíróságnak — üléséről, melynek tárgya özv. Veress Jánosné felebbezése a barsi református egyház-megyei bíróságnak, mint közigazgatási I. fokú bíróságnak a kisorsolási egyház perújítása folytán hozott I. fokú végzése és ítélete ellen a tanítói járandóságok kiszolgáltatása ügyében.

A bíróság alakult Dr. Szilassy Béla főgondnok elnöki vezetése és Balogh Elemér püspök társelnöklése mellett Akúcs Lajos, Bihari Kálmán, dr. Gaál Gyula, Gálffy Géza, Gyaló-kay László, Mórocz Mihály, Tóth Kálmán és Sörös Béla bírákból. A jegyzőkönyvet Sörös Béla vezeti.

Tárgyalást vezető elnök megnyitja az ülést. Megállapítja, hogy a bíróság részéről érdekeltségi eset nem forog fenn; a bíróság érdekeletlen tagjai kellő számban vannak jelen, így a bíróság szabályszerűen megalakult.

Megállapítja a bíróság, hogy a felek a tárgyalás helyéről és idejéről értesítettek.

Tárgyalást vezető elnök elrendeli az ügy érdemleges tárgyalását s felhívja dr. Gaál Gyula bírót az ügy ismertetésére.

Előadó részletesen ismerteti az ügyet s a bíróság zárt tanácskozásban szótöbbséggel meghozza s nyílt ülésben kihirdeti a következő határozatát:

A dunáninneni ref. egyházkerület bírósága a kisölvédi egyház által a Veress Jánosné tanító özvegyének, nevezett egyház ellen, tanítói fizetés kiszolgáltatása iránt az egyházkerületi bíróságnak 1923. június 5-én meghozott ——— számú jogerős II. fokú ítélete ellen beadott perújítási kérelme tárgyában, melyben a barsi ref. egyházmegye bírósága 1923. augusztus hó 2-án Léván tartott rendes ülésében hozott azon végzését, mellyel a perújítási kérelemnek helyet adva, az alapperben hozott ítéletek hatályon kívül helyezésével újabb ítélethozását rendelte el, nemkülönben a rendelkezés folyományaképen meghozott azon ítéletet, melyben a kisölvédi egyház panaszos követelésének elutasításával özv. Veress Jánosné panaszának részben helyt adva, kötelezte a kisölvédi ref. egyházat, hogy özv. Veress Jánosné részére a még ki nem szolgáltatott tanítói járandóságot 1921. március 1-től 1921. szeptember 1-ig terjedő félévre, u. m. 8 q búza ára fejében a 380 Ké, 3040 Ké-t, 1½ öl fa ára fejében 600 Ké-t, ennek fuvardíja fejében 150 Ké-t, készpénzfizetés címen 50 Ké-t, összesen tehát 3840 Ké-t és ezen összegnek 1921. szeptember 1-től számított 5% kamatait 15 nap alatt a költségek kölcsönös megszüntelésével, végrehajtás terhe mellett megfizessen, a peres felek által törvényes időben beadott felebbezések folytán II. fokon felülbírálván — 1924 évi november hó 10-én Komáromban tartott rendes ülésében a következőleg végzett:

Végzés.

A dunáninneni ref. egyházkerület bírósága az I.

fokú egyházmegyei bíróság végzését megváltoztatja s a perújítási kérelmet, mint meg nem engedhető utasítja s ennél fogva az I. fokú bíróságnak a perújítás engedélyezése alapján hozott újabb ítéletét megsemmisíti s az egyházkerület bíróságának a perújítási kérelemmel megtámadott II. fokú ítéletét hatályában fenntartja.

Indokok:

Az Egyházi Törvények V. cikkének 120. § első pontja a perújítást csak abban az esetben engedi meg, ha az újító fél az alapperben nem használta s az ügy lényegére vonatkozó új bizonyítékot mutat be. Az elsőfokú bíróság három ily lényegesnek tekintett új bizonyíték alapján adott helyt a perújításnak, új bizonyítéknak állapítva meg az alapperben I. fokon nem szerepelt nyug lírendeletet. Második új bizonyítékot lát a megsemmisített végzés indokolása a fizetésre kötelezett adósok egyeteme által kiállított s kérvényhez csatolt egy nyilatkozatban és végül a perújítási kérelemben megtámadott II. fokú ítélet rendelkezésében felfedezni vélt ellentmondásban.

A megváltoztatott végzés felülvizsgálatánál a II. fokú bíróság feladata annak elbírálásában merült ki, vajjon az I. fokon eljáró bíróság által mérlegelt új bizonyítékok egyáltalán bizonyítékok-e újak-e s az ügy érdemére vonatkozva perdöntő fontosságúak-e?

Ezen szempontból bírálva a végzés indokolását, megállapítja a kerületi bíróság, hogy a panaszos egyház által a perújítási kérelem mellett beadott 28661/1922. szánú nyugdíjazási kormányrendelet, mely özv. Veress Jánosné nyugdíjának megállapítását rendeli el 1921. október 1-től kezdődőleg, sem új bizonyítékot nem képez, sem perdöntő jelentőségűnek el nem ismerhető.

A II. fokú bíróság utal e tekintetben a tanítói járandóságokkal adós egyház múlt évi március 14-i keletű, az egyházmegyei esperes által az évi március 20-án ad 205/1923. sz. a. iktatott beadványára, melyhez a nyugdíjazási rendelet másolatban csatoltatott s utal a II. fokú ítélet indokolásának utolsó előtti bekezdésében foglaltakra, melyekből kitűnőleg II. fokú

bíróság e nyugdíjazási rendeletnek a per érdemére tartozó vonatkozását már megállapította, kimondván, hogy a törvényes állami nyugdíj kijárultatása az egyház kötelezettségét meg nem szünteti.

Igaz, hogy az I. fokú bíróság 1923. február 2-án tartott ülésében az alapperbeli ítélet meghozásánál e nyugdíjrendelet még tárgyalható nem volt, de a bíróság e rendelet nélkül is elutasította az özvegy tanítónét minden járandósági igényével s így kedvezőbb ítéletet az egyház akkor sem kaphatott volna, ha e rendelet, mint bizonyíték, már ott szerepelt volna az alapperben az elsőfokú bíróság előtt. S ha a bíróság nagyjelentőségűnek és döntő fontosságúnak ismeri el ez okmányt a perújítóra nézve, akkor éppen maga szállította le annak jelentőségét azáltal, hogy annak a rendeletnek ismerete nélkül az egyházat semmire sem kötelezte az özvegy tanítónéval szemben, ez új bizonyíték birtokában pedig 3840 Ké járandóságban marasztalta el az egyházat.

De mert a felebbezési eljárás során peres felek az alsóbb fokon nem használt bizonyítékokat is érvényesíthetnek a felsőbb bíróságnál, amint ezt a kiskövesi ref. egyház e perben is megtette, a törvény megelégszik a perújítás előfeltételének megállapításánál annak kikötésével, hogy az új bizonyíték az alapperben ne használtatott legyen. S e képen az I. fokú bíróság azon indoka, hogy ezen nyugdíjazási rendelet új bizonyítékot képez, el nem fogadható s perújítás alapját nem képezheti még érdemi szempontból sem, mert amellet, hogy nem új bizonyíték, az ügy, a per lényegére sem vonatkozik.

Az ügy lényegére tartozó, egyedül döntő és elhatározó körülményt a tanító özvegyének igényére és a kiskövesi ref. gyülekezet kötelezettségének terjedelmére nézve az egyházközség közönségének 1922. május 16-án tartott közgyűlésében autonom hatáskörben kimondott azon akaratnyilvánítása képez, hogy özv. Veress Jánosné férje utáni igényjogosultsága az egyházzal szemben 1922. szeptember 1-ig terjed. A közgyűlésnek az illetékes s mindenkiel törvényt szabó megnyilatkozását sem a bíróság nem érintheti, sem más állami hatóságok annak tartalmát és hatályát le nem vonhatják. Ennek fogva még ke-

vésbé képez új bizonyítékot a perújításhoz csatolt közgyűlési jegyzőkönyv és az egyháztagok által aláírt nyilatkozat, mely jogi természeténél fogva nem minősíthető másnak, mint az adós részéről megisméltelt azon beismerésnek, hogy kötelezettségének, melynek időbeli terjedelmét az egyházkerület 10.1922. sz. határozatában megadta, 1921. és 1922. évre nem lett eleget: azon elvnel fogva, hogy a peres felek nyilatkozatai, kijelentései, sohasem az ellenfél ellen, de csupán önmaguk ellen szolgálnak bizonyítékot. Az a nyilatkozattal bizonyítékkép igazolni kívánt tény különben, hogy az adós egyház mily célra szedi be a költségvetésbe tanító járandóságaképp felvenni köteles búzamennyiséget, illetve, hogy azt a harang beszerzésére használta-e fel. — az alapperben az ügy érdemleges elbírálásánál döntő fontossággal nem bírt, csak annak az egyházközségi számadásokból kitűnt eladási ára fogadhatott el a tanítóné terménybeli járandóságának készpénzben fizetendő egyenértékűl. éppen úgy, mint az I. fokú bíróság elfogadta azt az újított perben hozott s most megsemmisített ítéletben. Ez okból, a perújítási kérelem azon állítása, hogy „az alapperben II. fokú ítélet indokolása azt mondja, hogy elérőleg a ker. közgyűlés határozatától, készpénzben kell fizetnünk a búzajárandóságot, mert eladtuk” — lehet a bírósági indokolásnak számdékos értelmetlenné tétele, de nem lehet új bizonyíték, mert a II. fokú bíróság a hitelező megkárosításának elhárítása okából, azért volt kénytelen a terménybeli járandóság pénzbeli értékének kifizetését elrendelni, mert annak kiszolgáltatása megtagadtván, a búza értéke az 1921. évi 380 koronáról már 1922. évre is 150 koronára esett le, már pedig „az adós rosszszemű késedelme a késedelemmel okozott kárnak tekintetében felelősséget állapít meg.

A II. fokú bíróság ez indokaiból tehát nem lévén megállapítható oly tény ellenkezője, mely ténymegállapítás jogerős büntetőbírósági ítéleten alapszik, — a perújítás az idézett törvényszakas 2. pontjában foglaltakkal sem indokolható.

Vége, a másodfokú ítélet helyesen és megindokoltan semmisítette meg azt az alapperben hozott elsőbírósági végzést, mely az esperes 521/1922. sz.

elutasító végzésének megváltoztatásával, özv. Veress Jánosné ügyét az egyház követelési ügyével együtt tárgyalandónak mondotta ki, mert a bíróságnak nincs joga felülbírálni az egyházkerület határozatát, miután az egyházkerület azon 10/1922. sz. határozatában az E. T. VI. c. 32. § a rendelkezésének a kegyelet és a keresztyéni szeretet szellemében indokolt alkalmazásával végérvényesen és megváltozhatatlanul megszabta az egyház kötelezettségeinek időbeli határait néhai Veress Jánosnak, az egyház hősi halottjának özvegyével és gyermekeivel szemben.

Helytelenül állapít meg tehát a perújítást engedélyező végzés ellenmondást a II. fokú ítélet azon rendelkezései közt, melyekkel az esperesi határozatot megváltoztató alsóbírószági végzést megsemmisíti és az özvegy tanítóné által támasztott követelést bírói elbírálás tárgyává teszi, mert a másodbíróság elfogadta az esperesi végzés azon helyes megállapítását, hogy a 10/1922. e. ker. számú határozat ellen az egyháznak panaszjoga s özv. Veress Jánosné ellen pedig követelési joga nincs, de viszont a járandóságaira nézve ki nem elégített tanítóné panaszára a ker. bíróság a kerület határozatának és a ker. elnökség e határozaton alapuló rendeleteinek érvényt volt kénytelen szerezni.

Miután ezek szerint a II. fokú bíróság semmi, legcsekélyebb okot nem talált arra, hogy a perújítási kérelemnek hely adassék, az E. T. V. c. 120. §-a 1. és 2. pontja és a 123. §. értelmében határozott.

K. m. f.

Jegyzelte:

Szilassy Béla s. k.
egyh. ker. főgondnok.

Sörös Béla s. k.
egyh. ker. aljegyző.

67.

Jegyzőkönyv.

Felvételül Komáromban 1924. évi november 10 én, a dunáninneni református egyházkerület bíróságának, mint II. od. fokú közigazgatási bíróságnak üléséről, melynek tárgya Tóth István tergenyei református tanító felbbrzése a barsi református egyházmegye közigazgatási bíróságának ítélete ellen a tergenyei egyház laddájából elilnt pénzösszeg megfériése ügyében.

vésbbré képez új bizonyítékot a perújításhoz csatolt közgyűlési jegyzőkönyv és az egyháztagek által aláírt nyilatkozat, mely jogi természeténél fogva nem minősíthető másnak, mint az adós részéről megismertelt azon beismerésnek, hogy kötelezettségének, melynek időbeli terjedelmét az egyházkerület 10/1922. sz. határozatában megadta, 1921. és 1922. évre nem tett eleget: azon elvnel fogva, hogy a peres felek nyilatkozatai, kijelentései, sohasem az ellenfél ellen, de csupán önmaguk ellen szolgálnak bizonyítékot. Az a nyilatkozattal bizonyítékkép igazolni kívánt tény különben, hogy az adós egyház mily célra szedi be a költségvetésbe tanító járandóságakép felvenni kötelező búzamennyiséget, illetve, hogy azt a harang beszerzésére használta-e fel. — az alapperben az ügy érdemleges elbírálásánál döntő fontossággal nem bír, csak annak az egyházközségi számadásokból kitűnt eladási ára fogadtatott el a tanítóné terménybeli járandóságának készpénzben fizetendő egyenértékűül. éppen úgy, mint az I. fokú bíróság elfogadta azt az újított perben hozott s most megsemmisített ítéletben. Ez okból, a perújítási kérelem azon állítása, hogy „az alapperben II. fokú ítélet indokolása azt mondja, hogy eltérőleg a ker. közgyűlés határozatától, készpénzben kell fizetnünk a búzajárandóságot, mert eladtuk” — lehet a bírósági indokolásnak szándékos értelmetlenné tétele, de nem lehet új bizonyíték, mert a II. fokú bíróság a hitelező megkárosításának elhárítása okából, azért volt kénytelen a terménybeli járandóság pénzbeli értékének kifizetését elrendelni, mert annak kiszolgáltatása megtagadtatván, a búza értéke az 1921. évi 380 koronáról már 1922. évre is 150 koronára esett le, már pedig „az adós rosszhiszemű késedelme a késedelemmel okozott kárnak tekintetében felelősséget állapít meg.

A II. fokú bíróság ez indokaiból tehát nem lévén megállapítható oly tény ellenkezője, mely ténymegállapítás jogerős büntetőbírósági ítéleten alapszik, — a perújítás az idézett törvényszakas 2. pontjában foglaltakkal sem indokolható.

Végre, a másodfokú ítélet helyesen és megindokoltan semmisítette meg azt az alapperben hozott elsőbírósági végzést, mely az esperes 521/1922. sz.

elutasító végzésének megváltoztatásával, özv. Veress Jánosné ügyét az egyház követelési ügyével együtt tárgyalandónak mondta ki, mert a bíróságnak nincs joga felülbírálni az egyházkerület határozatát, miután az egyházkerület azon 10/1922. sz. határozatában az E. T. VI. c. 32. §-a rendelkezésének a kegyelet és a keresztyéni szeretet szellemében indokolt alkalmazásával végérvényesen és megváltozhatatlanul megszabta az egyház kötelezettségeinek időbeli határait néhai Veress Jánosnak, az egyház hősi halottjának özvegyével és gyermekeivel szemben.

Helytelenül állapít a perújítást engedélyező végzés ellentmondást a II. fokú ítélet azon rendelkezései közt, melyekkel az esperesi határozatot megváltoztató alsóbírószági végzést megsemmisíti és az özvegy tanítóné által támasztott követelést bírói elbírálás tárgyává teszi, mert a másodbíróság elfogadta az esperesi végzés azon helyes megállapítását, hogy a 10/1922. e. ker. számú határozat ellen az egyháznak panaszjoga s özv. Veress Jánosné ellen pedig követelési joga nincs, de viszont a járandóságaira nézve ki nem elégített tanítóné panaszára a ker. bíróság a kerület határozatának és a ker. elnökség e határozaton alapuló rendeleteinek érvényt volt kénytelen szerezni.

Miután ezek szerint a II. fokú bíróság semmi, legcsekélyebb okot nem talált arra, hogy a perújítási kérelemnek hely adassék, az E. T. V. c. 120. §-a 1. és 2. pontja és a 125. §. értelmében határozott.

K. m. f.

Jegyzette:

Szilassy Béla s. k.
egyh. ker. főgondnok.

Sörös Béla s. k.
egyh. ker. aljegyző.

67.

Jegyzőkönyv.

Felvételeit Komáromban 1924. évi november 10-én, a dunáninneni református egyházkerület bíróságának, mint II. od. fokú közigazgatási bíróságának üléséről, melynek tárgya Tóth István tergenyei református tanító felebbezése a barsi református egyházmegye közigazgatási bíróságának ítélete ellen a tergenyei egyház ládájából ellírt pénzüsszeg megfélértése ügyében.

- 18 -

A bíróság alakult Dr. Gaál Gyula elnöklete alatt Bihary Kálmán, Gálffy Géza, Gyalóka László, Mórocz Mihály, Tóth Kálmán és Sörös Béla bírákból. A jegyzőkönyvet Sörös Béla vezeti.

Elnök megnyitja az ülést. Megállapítja, hogy a bíróság tagjai részéről érdekeltségi eset nem forog fenn, a bíróság érdekeletlen tagjai kellő számban vannak jelen, így a bíróság szabályszerűen megalakult.

Megállapítja a bíróság, hogy felek a tárgyalás helyéről és idejéről értesítettek.

Elnök elrendeli az ügy érdemleges tárgyalását s felhívja Gálffy Géza bírót az ügy ismertetésére.

Előadó részletesen ismerteti az ügyet s a bíróság zárt tanácskozásban egyhangulag meghozza s a nyílt ülésben kihirdeti következő ítéletét:

Ítélet :

Az I. foku bíróság ítélete indokaiból helyben hagyatik.
Kmf.

Jegyzette:

Sörös Béla
egyházkerületi aljegyző

68.

Jegyzőkönyv

Felvétetett Komáromban 1924. évi november hó 10-én a dunáninnyi református egyházkerület bíróságának, mint közigazgatási II-od foku bíróságnak üléséről, melynek tárgya Szabó Ede csicsói református tanító felebbezése a komáromi református egyházmegyei bíróság, mint közigazgatási bíróság ítélete ellen az általa tett alapítvány ügyében.

A bíróság alakult Dr. Gaál Gyula elnöklete alatt Akúcs Lajos, Bihary Kálmán, Mórocz Mihály, Tóth Kálmán, Patay Károly, és Sörös Béla bírákból. A jegyzőkönyvet Sörös Béla vezeti.

Elnök megnyitja az ülést. Megállapítja, hogy a bíróság tagjai részéről érdekeltségi eset nem forog fenn, a bíróság érdekeletlen tagjai kellő számban vannak jelen, így a bíróság szabályszerűen megalakult.

Megállapítja a bíróság, hogy a felek a tárgyalás helyéről és idejéről értesítettek.

Elnök elrendeli az ügy érdemleges tárgyalását s felhívja Sörös Béla bírót az ügy ismertetésére.

Előadó részletesen ismerteti az ügyet s a bíróság zárt tanács-

kozásban meghozza s nyílt ülésben kihirdeti a következő ítélet

Ítélet:

Az I-ső foku bíróság ítélete indokaiból helybenhagyatik.

K. m. f.

Jegyzette:

Sörös Béla s. k.

e. ker. aljegyző

69

Jegyzőkönyv

Felvetett Komáromban 1924 évi november hó 10-én, a dunáninni református egyházkerület bíróságának, mint közigazgatási II. foku bíróságnak üléséről, melynek tárgya Birtha József léval református leikész felebbezése a barsi református egyházmegye 1924 évi április hó 14-én tartott időszakai bíróságának, mint közigazgatási bíróságnak, nyugdíjazását kimondó ítélete ellen.

A bíróság alakult Dr. Gaál Gyula elnökle alatt Akúcs Lajos, Bihary Kálmán, Gyalóky László, Gálffy Géza, Mórocz Mihály, Tóth Kálmán, és Sörös Béla birákból. A jegyzőkönyvet Sörös Béla vezeti.

Elnök megnyitja az ülést. Megállapítja, hogy a bíróság tagjai részéről érdekeltégi eset nem forog fenn, a bíróság érdekeletlen tagjai kellő számban vannak jelen, így a bíróság szabályszerűen megalakult.

Megállapítja a bíróság, hogy a felek a tárgyalás helyéről és idejéről értesítették.

Tárgyalást vezető elnök elrendeli az ügy érdemleges tárgyalását s felhívja Gálffy Géza bírót az ügy ismertetésére.

Előadó részletesen ismerteti az ügyet s a bíróság zárt tanácskozásban egyhangulag meghozza s nyílt ülésben kihirdeti a következő ítéletét.

Ítélet:

Az I-ső foku bíróság ítélete indokaiból helybenhagyatik.

Jegyzette:

Sörös Béla s. k.

egyházkerületi aljegyző

70.

Jegyzőkönyv

Felvetett Komáromban 1924. évi november hó 10-én, a dunáninni református egyházkerület bíróságának, mint II.

foku fegyelmi bíróságnak üléséről, melynek tárgya a bratislavai Školsky referátus 66.548/1—17. ai. 1923. számú felebbezése a komáromi református egyházmegye bíróságának, mint I. foku fegyelmi bíróságnak ítélete ellen Földes Lajos és Takács Ilona deákii tanítók köteleességmulasztást ügyében.

A bíróság alakult: Dr. Gaál Gyula elnöke alatt Akúcs Lajos, Bihary Kálmán, Mórocz Mihály, Gálffy Géza, Patay Károly és Sörös Béla bírákból. A jegyzőkönyvet Sörös Béla vezeti.

Elnök megnyitja az ülést. Megállapítja, hogy a bíróság tagjai részéről érdekeltégi eset nem forog fenn, a bíróság érdeketlen tagjai kellő számban vannak jelen, így a bíróság szabályszerűen megalakult.

Megállapítja a bíróság, hogy a felek a tárgyalás helyéről és idejéről értesítették.

Tárgyalást vezető elnök elrendeli az ügy érdemleges tárgyalását s felhívja Gálffy Géza bírót az ügy ismertetésére.

Előadó részletesen ismerteti az ügyet s a bíróság zárt ülésben folytatott tanácskozás után szótöbbséggel meghozza s nyílt ülésben kihirdeti következő határozatát:

Ítélet:

A dunáninneni református egyházkerület bírósága, mint II. foku fegyelmi bíróság tárgyalás alá vevén a bratislavai iskolai referátus felebbezése folytán a komáromi református egyházmegye fegyelmi bíróságának Földes Lajos és Takács Ilona deákii tanítók ügyében első fokon hozott ítéletét s a felülvizsgálat után a felebbezésnek helyt ad, az első fokon hozott fegyelmi bírósági ítéletet megváltoztatja. Földes Lajost és Takács Ionát, mint a deákii református egyház tanítóját, vétkesnek nyilvánítja az V. t. c. 34. §. A. 2. pontjában meghatározott mulasztás vétségében s ehhez képest úgy Földes Lajost, mint Takács Ionát az V. t. c. 35. §. a) pontjában meghatározott fegyelmi büntetésre: „rosszalásra“ ítéli.

Indokolás:

Ugy Földes Lajos tanító, mint Takács Ilona tanító is beismerte a mulasztás elkövetését, ezért ennek ténye megállapítást nyert saját beismerésükben s a vétkeséget megállapítani kellett.

A büntetés kiszabásánál figyelembe vette a bíróság, hogy

a) a vétség nem nagyfokú.

b) a mulasztásból származó hiány figyelmeztetés után azonnal pótolva lett.

c) rosszakarat sem egyiket, sem másikat nem vezette.

d) az iskolafenntartó őket e kötelességre nem figyelmeztette korábban, amit számára az iskolarendtartás egyházi felsőbb hatósága részéről nem is irt elő.

e) a tanfelügyelői iskolalátogatás jegyzőkönyve sem eredeti, sem másolat alakjában iratokhoz a felebbező által becsatolva nem volt, aminek alapján megállapítható lett volna, hogy az állami tanfelügyelő a „haladási napló“ vezetésére vonatkozólag már korábbi követeléssel, vagy észrevétellel őket erre valamikor is felhívta.

f) Földes Lajos osztályában „az írásbeli dolgozatok nem megfelelőeknek“ minősítésénél nem állott a bíróság rendelkezésére semminemű adat arra vonatkozólag, hogy milyennek találtatott a hiányosság mérve, mennyi származik ebből a tanító esetleges gyengeségéből, mennyi az iskolaépület célszerűtlen voltából és mennyi a növendékek hibájából?

g) Múltányolta a bíróság mindkét tanító eddigi szorgalmát, az általuk felmutatott eredményeket. Földes Lajosnak 40 éven keresztül tanusított példás kötelességteljesítést.

E körülmények figyelembevételével reájuk a fegyelmi büntetések leegényhbbike volt csak kiszabható.

Kmf.

Jegyzette :

Sörös Béla

egyházkerületi eljegyző

71. A dunáninnyi református egyházkerület bírósága a VII. pont alatt tárgyalt ügyben Földes Lajos és Takács Ilona deáki-i tanítók kötelességmulasztása tárgyában meghozott II. foku fegyelmi bírósági ítélet kihirdetése után, II. foku közigazgatási bírósággá alakulva át egyhangulag a következő határozatot hozta:

Végzés :

A dunáninnyi református egyházkerület bírósága mint II. foku közigazgatási bíróság 1924. évi nov. 10-én Komáromban tartott ülésében a deáki-i egyház tanítóinak Földes Lajos és Takács Ilonának fegyelmi ügyében a

bratislavai iskolai referátus által kiadott s az ügyiratokhoz csatolt leiratot, mint egyházunk autonómiáját sértő és az egyházi bíróság függetlenségét érintő intézkedést, sőt azzal egyenesen szembehelyezkedő rendelkezést, a szlovenszkói és kárpátaljai egyetemes református egyház konventjéhez nyilvántartás, valamint a szükségesnek mutatkozó jogvédelem biztosítása céljából felterjeszteni rendeli.

Kmf.

Jegyzette :

Sörös Béla
egyházkerületi aljegyző.

I. tartalomjegyzék.

Szám.	Oldal
1. Megnyitás. Ima. Jegyzőkönyvhitelesítés	5
2. Szilassy Béla főgondnok gyűlési megnyitó beszéde	6
3. Patay Károly esperes napirend előtti felszólalása	8
4. A komáromi e. megye bejelenti dr. Erdélyi Pál úr e. m. gondnokká történt megválasztását	8
5. A zsinati póttagokra történt szavazás eredményéről jelentés	8
6. A ker. világi főjegyzőre, egyházi és világi ker. tanácsbíróra történt szavazások eredményének bejelentése. — A szavazatmulasztó egyházak bírságolása iránti intézkedés	9
7. Zsinattartás költségeinek fedezése iránti határozat	10
8. A barsi e. megye felirata a lelkészek és tanítók illetőségi ügyben teendő intézkedések tárgyában s a kerület ez irányban hozott határozata	12
9. A barsi e. megyének a közigazgatási államsegély felosztási kulcsa tárgyában tett indítványára hozott e. kerületi határozat	16
10. A Magyar Orsz. Közalapi Végrehajtó Bizottság megkeresésére hozott határozat	16
11. A harang pénzek tárgyában hozott kerületi határozat	17
12. A barsi e. megyének vallástani kézikönyvek tárgyában tett indítványa a ker. tanügyi bizottsághoz javaslat végett letételik	18
13. A barsi e. megye indítványa a lelkész- és tanító hiány pótlása iránt a zsinatra felterjesztetik	18
14. A barsi e. megye köszönete és kérelme főt. Püspök úr ténykedése tárgyában	19
15. A barsi e. megyének Tóth István lévai nyugdíjazott kántor-tanító ügyébeni felterjesztésére határozat	19
16. A barsi e. megye felterjesztése özv. Pólya Lajosné nyug- és gyámdíja tárgyában	20
17. A ruttkai egyház Zólyomhoz csatoltatik	21
18. A benkepatonyi előkönyörgő tanító új díjlevele véglegesen megerősítetik	21
19. A diósförgepatonyi új lelkészi díjlevelé véglegesen jóváhagyatik és megerősítetik	21
20. A komáromi e. megye határozata a komáromi főgymnásiumi tanulók vallásra oktatása tárgyában jóváhagyatik	22
21. Konventi rendes világi tagnak dr. Finkey Ferenc helyett dr. Erdélyi Pál választatott meg	22
22. Özv. Balázs Lajosné főlebbezése elutasítatik	23
23. A ker. pénztár 1921—1922. évi zárszámadása és 1923. évi költségvetése jóváhagyatik	23
24. A jövő évi ker. közgyűlés Komáromban tartatik	28
25. Szigethy Zsigmond alapítvány levelei végleg megerősítetnek	28
26. Nagy Antal és neje alapítvány levelei végleg jóváhagyatnak és megerősítetnek	28
27. Püspöki jelentésről köszönet szavaztatik	29

28. Dr. Lang hallei professzor úrnak a közgyűlés hálás köszönetét nyilvánítja	29
29. Victor Albert Costabel úrnak köszönet szavaztatik	29
30. Dr. James I. Good úrnak jóságáért köszönet nyilvánítatik	29
31. 2000 svájci frank segély felosztásával Püspök úr megbízatik	30
32. Az államsegélyről való leszámolás betérjesztése tudomásul szolgál	30
33. Püspök úr jelentése a sérelmek orvoslása és a szükséges intézmények felállítása tárgyában tett bizottsági eljárás negatív eredményéről	30
34. A theol. akadémia felállítása tárgyabani határozat	30
35. A lelkészek katonai szolgálatra kötelezve vannak	30
36. Győry Elemér ügyében a Köztársaság Elnökéhez felirat intéz- teik az Elnökség által	31
37. A perbetei és kulcsodi ingatlanok kisajdítása tárgyában hozott határozat	31
38. Ruttká — Zólyomhoz csatolatik	31
39. A zsinati tagok megbízó levelei kiállításával az Elnökség biza- tik meg	31
40. Lelkészek és tanítók elhalálozásának bejelentése s részvét nyil- vántás	31
41. Anyakönyvi kivonatok nyelve nem lehet más, mint az eredeti bejegyzés	32
42. Az iskolai naplók rendszeresen vezetendők	32
43. Csehi i. községi magyar nyelvű iskola felállításához a közgyűlés erkölcsi támogatását biztosítja	32
44. Az özvegyek kétszer kifizetelt járuléka tekintetében a komáromi e. megye méltányosságra kérik	32
45. Az Adria 1919. évi hátralékának behajtásával az Elnökség megbízatik	32
46. Püspök úr jelzi, hogy a lelkészek államsegélyéből később levo- nások fognak eszközölni	32
47. Püspök úr jelenti, hogy tiikárul Végh Kálmán segédlelkézt alkalmazta	33
48. Az elnökileg elintézett ügyekről szóló jelentés tudomásul szolgál	33
49. Ruttká pénzeinek elhelyezése — s Nyitra adásvételi ügyéről a közgyűlés a komáromi e. megyétől jelentést vár	33
50. Kiss János győri s. lelkész alkalmaztatási kérvénye kedvező elintezésben részesült	33
51. Egy egyházi és egy világi tanácsbírói állásra a szavazás elren- delteik	35
52. A közgyűlés bezárása	34
53. A ker. időszaki bíróság megalakítása	34
54. A kisölyvedi tanító fizetési peres ügy	35
55. Birtha József lévai lelkész fegyelmi ügye	40
56. Tóthkárolyi Lajos és Móroczy György komáromi presbyterek fegyelmi ügye	40

F ü g g e l é k.

Kerületi pénztár kezelési szabályzat 42

Jegyzet: Az 1—28. és az 51—56. pontokat jegyezte Gyalóky László főjegyző, — a
27—50. pontokat pedig Sűrűs Béla aljegyző.

II. Tartalomjegyzék.

1. A gyűlés megnyitása. Püspök úr Imája. Főgondnok megállapítja a gyűlés határozatképességét. Jegyzőkönyv-hitelesítés iránti intézkedés	52
2. Főgondnok úr megnyitó-beszéde	56
3. Dr. Gaál Gyula komáromi főgondnok üdvözlő a ker. gyűlést	56
4. A barsai e. megye jelenli, hogy dr. Kersák János e. megyei gondnokká választatott. Üdvözlése	56
5. Dr. Kersák János világi aljegyzői és tanácsbírói tiszteréről a kerületen lemond. A megüresült helyek betöltése iránti intézkedés	56
6. A jövő ker. közgyűlés helyéül Pozsony jelöltetett ki	57
7. Konvenli képviselők választása 1925-6-7-re	57
8. Jelentés a ker. egyházi- és világi tanácsbírói állásokra elrendelt szavazás eredményéről. Dr. Demény Gyula úr az eskült leteszi	57
9. A komáromi e. megye jelentése ker. képviselőinek választásáról	58
10. A barsai e. megye kérelme, az esperesek fizetésének a ker. pénztárból leendő fizetése iránti, nem teljesíthető	58
11. A barsai e. megye felterjesztése, a háborus károk megérítése, az elmaradt állami segélyek kieszközlése iránt a konventre felterjesztetik	59
12. Az a. fegyverneki tanítói jav. jegyzőkönyvi klgazdáltsa iránt az egyház tegye meg a szükséges lépéseket	59
13. A barsai e. m. felterjesztése a tanítóképző intézet felállítására iránt a konventre pártolólólag felkötöttek	60
14. A konvenli értesítés a közalap felállításáról azon határozattal küldöttek vissza, hogy a felállítás egy évvel kifolassék. A végrehajtó bizottságha az Elmöksegg küldöttek ki	61
15. A konvenli jegyzőkönyvek árának beküldésére az e. megyei közpénztárak utasítottak	62
16. A szlovenszkói teljhatalmu miniszter úrnak a tűzkárosult falvak felsegítségére köszönet nyilvánítottak	62
17. A ker. számvevőség jelentése a közpénztár számadásairól helyesló tudomásul vétetik	63
18. A ker. tanügy bizottság jelentésel tudomásul vétetnek, javaslattal elfogadtatnak a a jelentés a konventre felterjesztetik	64
19. A konvenli tagok napidíjait és költségeit viselésére mind a két e. megye közpénztára utasítottak	70
20. A konvenli által kiadott „Egyházi látogatási jegyzőkönyv” kötelező használata elrendeltetik	70
21. A g. vezekényi lelkész részére megállapított kárpótlás fizetését a ker. pénztár nem vállalhatja	70
22. A barsai e. megye azon felterjesztéséhez, hogy a népiskolai VII. osztály növendékel március 31-ig járjanak iskolába, a ker. nem járulhat hozzá	71
23. Püspök úr jelentése 10 új lelkész felszenteléséről, örvendetes tudomásul vétetik	71

24. Püspök úr javaslata a lelkészek és tanítók állampolgársága ügyében elfogadjatik .	72
25. Püspök úr jelentése az államsegély elmaradásáról sajnos tudomásul szolgál s a kellő intézkedések megtételnek	72
26. Püspök úr azon jelentése, hogy a konvienti küldöttséget az Államfő nem fogadta, fájó tudomásul szolgál	72
27. A külföldi hitestevérek látogatása s ügyeink iránti érdeklődésük örvendetesen vétetik tudomásul	73
28. Püspök úr jelentése a lelkészképző intézet felállításának akadályairól s a lelkészhlány mikénti pótlásáról köszönettel tudomásul vétetik	74
29. A tanítóképző intézet felállítása iránti lépések megtétele itánt a Konvent megkerestetik	75
30. Az új lelkészek államnyelvi vizsgálatának letehetése végett, bizottság alkotása iránt a Konvent megkerestetik s addig is ideiglenes bizottság alakítottak	75
31. Püspök úr jelentése egy anyakönyv kiigazítása iránti bejegyzés körülményes voltáról, ker. határozattal rendeztetik	76
32. Püspök úr jelentése szerint a minisztérium visszavonta az anyakönyvi kivonatoknak államnyelven törtéendő kiadását .	77
33. Püspök úr jelentése alapján felir a közgyűlés a minisztériumhoz, hogy a középiskolákban és a tanítóképzőkben a vallástanítás mindenütt a tanulók anyanyelvén legyen eszközölhető	77
34. Püspök úr elnöki intézkedései jóváhagyó tudomásul vétetnek	77
35. Ruttkának Zólyomhoz való viszonya megállapítatik	77
36. Püspök úr által bejelentett konvienti határozatok tudomásul vétetnek	78
37. Az iskolaügyi minisztérium azon kérése, hogy a ker. jegyzőkönyvek hozzá felterjesztessenek, teljesítetnek	79
38. A két rendes és két pót zsinati tag választása iránti lépések megteendők az Elnökség által	79
39. A püspök úr által engedélyezett vallástani kézikönyvek jegyzéke tudomásul vétetik	79
40. Püspök úr négy rendbeli ténykedése harangszentelési ünnepeken elismerő tudomásul vétetik	79
41. Püspök úr fájó érzéssel em'lekezik Dr. Good úrnak elhunytáról, melyhez a közgyűlés is csatlakozik	80
42. Dr. Antal Géza püspökké választatása alkalmából a közgyűlés által üdvözöletik. Németh I. elhalt püspök emléke jegyzőkönyvileg megörökítetnek	80
43. Az egyházkerület lelkészi karából elhunytak emléke jegyzőkönyvileg megörökítetnek	81
44. Püspök úrnak kimerítő jelentéséről köszönet szavaztatik	81
45. Lelkész és kántorképesítő bizottság alkotatik	81
46. A komáromi e. m. részvétel Németh I. püspök halála feletti tudomásul szolgál	82
47. A cseh-szlovákiai evang. egyházak szövetségének megkeresése és alapszabályai a Konventre terjesztetnek fel	82
48. A komáromi e. m. előterjesztése az államsegélyüktől megfosztott lelkészek némi kártalanítása tárgyában a Konventre felterjesztetnek	82
49. A komáromi e. m. felterjesztése iskolai autonomiánk védelme tárgyában az egyet. egyházhoz, mint ezidő szerint célra nem vezető, mellőzetik	83

50. A ker. közgyűlés a Pozsonyban felállítani tervezett lelkészképző intézethez nem járul hozzá	83
51. A ker. jegyzőkönyvek kinyomatása egyelőre anyagi hiány miatt nem eszközölhető	84
52. A tanügyi bizottság működése tárgyában tett felterjesztés tárgyatalanná lévén, mellőztetik	84
53. A komáromi e. m. fel nem osztása iránti határozat tudomásul vétetik	84
54. Az alsószőlősi preoráns tanítói új díllevelek megerősítettnek s az állás 1926 szept. 1 én lesz betöltendő	85
55. Az egyházi javadalmazások földjeinek a kisajátítások alóli mentesítése tárgyában felirat intézendő a minisztériumhoz	85
56. A komáromi e. m.-nek a lelkésznyugdíj intézeti szabályzathoz benyújtott javaslata a konventre pártolólag felterjesztetik	85
57. Az Adriaei bizt. társaság elszámolásra per útján kényszerítendő	85
58. Mórocz M. nak a komáromi e. m. 28.923 sz. határozata elleni felebbezésének részben hely adatik	86
59. A rélhei egyház a r. k. tanító részére fizetendő tanításdíj megfizetése alól mentesítetik	86
60. A komáromi e. m. szabályrendelete a fák használatáról megerősítetik	87
61. Sörös B. lelkésznek az iskolaszéki elnökségtől ellátása mint sérelmi ügy a Konventre felterjesztetik	87
62. Sörös B. losonci lelkész ellen saját kérelmére a fegyelmi eljárás hivatalból megindítatik s végrehajtásával a barsi e. m. bírósága bizatik meg	87
63. A közgyűlés bezárása	88
64. Ítélet Mészáros Gyula viás fizetési ügyében	89
65. Ítélet Tanító Gyula által okozott templomi botrány ügyében	90
66. Ítélet a kisölvédi egyház peruitási ügyében	92
67. Ítélet a tergenyei egyház ládájából eltűnt pénz megtérítése ügyében	97
68. Ítélet Szabó Ede felebbezése tárgyában	98
69. Ítélet Biriba József lelkész felebbezett nyugdíjazási ügyében	99
70. Ítélet a deákii tanítók fegyelmi ügyében	99
71. A deákii tanítók ügyéből kifolyólag a Konventhez felirat küldetik	101

